

ОБЩИНА БЯЛА СЛАТИНА

3200 гр. Бяла Слатина, ул. "Климент Охридски" № 68; тел.: 0915/8-20-11; централа:
0915/8-26-55; факс: 915/8-29-14, e-mail: bslatina@mail.bg; www.byala-slatina.com

---

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Бяла Слатина

/съгласно чл. 36а, ал. 3 от ППЗСП анализът се разработва от съответните общини с участието на дирекциите „Социално подпомагане” и обществените съвети по чл. 35 от ЗСП и се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината/

**За нуждите на анализа се ползват данни за тригодишен период:
2012, 2013 и 2014 година.**

Юни – Септември 2015 г.

Настоящият доклад е приет с Решение на Общински съвет № 1089 / 24.09.2015 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Въведение	4
2	Методология	4
2.1.	Цели и обхват на проучването	4
2.2.	Методи и инструменти за събиране на информация и анализ	5
3	Описание на ситуацията в община Бяла Слатина	6
3.1.	Обща характеристика на общината	6
3.2.	Население- демографска характеристика	7
3.3.	Икономическо развитие	10
3.4.	Здравеопазване	11
3.5.	Образование	16
3.6.	Жилищни условия	23
3.7.	Заетост	23
3.8.	Безработица	24
4.	Анализ на групите в риск/целеви групи в община Бяла Слатина	30
4.1	Деца, настанени в специализирани институции и резидентен тип услуги. Приемна грижа. Осиновявания.	31
4.1.1	Деца, настанени в ДМСГД	31
4.1.2	Деца, настанени в ДДЛРГ	31
4.1.3	Деца, настанени в ДДМУИ	31
4.1.4	Деца, настанени в резидентен тип услуги	31
4.1.5	Деца, настанени в приемни семейства	32
4.1.6	Осиновявания	32
4.2	Деца в риск	32
4.2.1	Деца с физически увреждания	32
4.2.2	Деца с умствена изостаналост	32
4.2.3	Деца с други увреждания	32
4.2.4	Деца, изоставени на ниво родилен дом	33
4.2.5	Деца в риск от отпадане от училище	33
4.2.6	Деца с родители в чужбина	33
4.2.7	Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години	33
4.2.8	Деца в многодетни семейства	33
4.2.9	Деца на самотни родители	34
4.2.10	Деца жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила	34
4.2.11	Деца с противообществени прояви	34
4.3	Пълнолетни лица с увреждания	34
4.3.1	Лица с физически увреждания	34
4.3.2	Лица с психични заболявания	34

4.3.3	Лица с умствена изостаналост	34
4.3.4	Лица с деменция	34
4.3.5	Стари хора с увреждания	34
4.4	Лица, трайно настанени в институции	35
4.4.1	Хора с увреждания, настанени в институции	35
4.4.2	Стари хора, настанени в институции	36
4.5	Общности и групи в неравностойно положение	37
4.5.1	Безработни	37
4.5.2	Етнически общности в неравностойно положение	38
4.5.3	Самотно живеещи стари хора	38
5.	Действащи социалните услуги на територия на община Бяла Слатина	38
5.1	Социални услуги за деца в община Бяла Слатина	39
5.1.1	Специализирани институции за деца и младежи	39
5.1.2	Социални услуги в общността за деца	39
5.1.3	Приемна грижа	40
5.1.4	Нови модели на социални услуги	40
5.2	Социални услуги за пълнолетни лица с увреждания в община	43
5.2.1	Специализирани институции за възрастни	43
5.2.2	Услуги в общността за възрастни	43
5.3	Социални услуги за стари хора в община	45
5.3.1	Специализирани институции за стари хора	45
5.3.2	Услуги в общността за стари хора	45
5.4	Социално подпомагане, взаимодействие с други услуги в областта на образованието, здравеопазването, пазара на труда и други допълващи услуги	46
5.5	Възможност на община Бяла Слатина за финансиране на социални услуги. Капацитет за предоставяне на социални услуги. Достъпност и устойчивост на социалните услуги	47
5.6	Участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги	47
6.	Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в общината	49
6.1	Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги	49
6.2	Финансов анализ на дейностите на общината	49
7.	Изводи и препоръки	49
7.1	Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите	49
7.2	Общи изводи за наличните социални услуги	50
7.3	Препоръки	51

1. Въведение

Настоящият ситуационен анализ и оценката на потребностите на рисковите групи в община Бяла Слатина е етап от процеса на стратегическо планиране на социалните услуги на общинско ниво. Същият е разработен в съответствие с изискванията на Закона за социално подпомагане, Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане и във връзка с разработването на стратегия за развитие на социалните услуги в област Враца за периода 2016 – 2020 г.

Аналитичният доклад е продукт на съвместните усилия на Общинския екип за стратегическо планиране на социалните услуги и разработване на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г., определен със заповед № 365/23.07.2015 г. на Кмета на община Бяла Слатина и включва представители от Общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане“ гр. Бяла Слатина, Дирекция „Бюро по труда“ гр. Бяла Слатина, представители на социалните институции в общината, представител на Обществения съвет по чл. 35 от Закона за социално подпомагане, представители на неправителствени организации в общината, граждански организации, представители на целевите общности и рисковите групи.

Събирането на статистическата информация за състоянието на община Бяла Слатина по различни показатели, изготвянето на карти – описание на социалните услуги, както и проучването на потребностите на целевите групи и планирането на социалните услуги се извърши през м. юни - м. август 2015 г. За набиране на статистическата информация са използвани данни от следните институции: Териториално статистическо бюро-град Враца, Национален статистически институт, Териториално поделение на Националния осигурителен институт гр. Враца, Регионален инспекторат по образование гр. Враца, Регионална дирекция „Социално подпомагане“ - Враца, Д „Социално подпомагане“ гр. Бяла Слатина, Регионална здравна инспекция гр. Враца, Районно управление „Полиция“ гр. Бяла Слатина, Дирекция "Регионална служба по заетостта" Монтана и др. Проведени са работни срещи, където са обсъждани проблемите в социалната сфера, идентифицирани са потребностите на конкретните рискови групи, тенденциите в развитието на социалните услуги на територията на общината и възможностите за осъществяване на планираните действия.

Процесът на планирането стъпва на анализ на нуждите на рисковите групи и ресурсите на общината. Анализът е съобразен с приоритетите, заложен в Общинския план за развитие, Общинската стратегия за закрила на детето, Програмата за закрила на детето. Обобщените изводи от анализа на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности, оценка на техните потребности и възможности за развитие са обсъждани с Кмета на Общината, с ръководителите на социалните услуги на територията на Общината, с представители на Дирекция „Социално подпомагане“.

Статистическият анализ на основните демографски процеси и социалните характеристики е за периода 2012 - 2014 г., като за база са използвани данни от преброяването на населението в България през 2011 година.

2. Методология

2.1 Цели и обхват на проучването

Проучването на ситуацията в община Бяла Слатина е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в област Враца.

Оценката на потребностите е основа за планирането – тя е необходима, за да може планирането да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на необходимите услуги и – в по-широк план – да съответства на дългосрочните тенденции в развитието на областта.

Целите на проучването са:

- *Да се очертае общата социо-демографска и икономическа картина на населението в община Бяла Слатина – проблематика, настояща ситуация и тенденции в развитието;*
- *Да се анализират факторите, които създават рискове пред индивиди/общности/групи по отношение на тяхната социална интеграция и социалната кохезия;*
- *Да се определи кои са индивидите и групите в риск – какви са техните характеристики, брой и териториално разположение; какво е отражението на рисковите фактори върху тях;*
- *Да се оценят възможностите на наличните ресурси, както за подкрепа на идентифицираните групи в риск чрез развитие на социалните услуги, мерки за преодоляване на създадените проблеми, така и за превенция на риска.*

Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в община Бяла Слатина като осигурени човешки ресурси, достъп, капацитет и качество на наличните услуги. Потърсена е обратна връзка и за нагласите и очакванията на заинтересованите страни – териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици и потребители на социални услуги. В географско отношение обхватът на проучването обхваща територията на община Бяла Слатина, като се обръща специално внимание на малките населени места, където живеят малобройни рискови групи.

2.2 Методи и инструменти за събиране на информация и анализ

В процеса на събиране на информация се включиха представители на всички заинтересовани страни. Използваха се следните **източници на информация**:

- Анализи, доклади, стратегически документи на национално, областно и местно ниво и от РДСП (като стратегии, дългосрочни програми и планове за развитие);
- Статистически бази-данни, редовно събирани и актуализирани от:
  - институциите на областно ниво - като РДСП, РИО на МОН, РЗИ, ДБТ;
  - общинска администрация – ГРАО и отделите, отговорни за социални, образователни и хуманитарни дейности и др.,
  - ДСП и отдел „Социална закрила” в общината.
- Местни комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РПУ, Детска педагогическа стая, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистика за специфични групи на деца в риск;
- Данни, документация и експертиза на доставчиците на услуги за действащите социални услуги в общините;
- Училища, болници, лични лекари и пр., които разполагат с информация за състоянието на свързаните сектори със социалните услуги;
- Граждански организации и НПО.

Използваните **методи за събиране на информация** включват:

- Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи на областната и местната администрация (като стратегии, дългосрочни програми и планове за развитие);
- Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинската администрация и местно-базираните държавни институции;
- Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи по населени места чрез включване на „ресурсни хора” по места (като кметове и кметски наместници на прилежащите към общината села и махали);
- Посещения на място от екипа на ТЗ за наблюдение, срещи и дискусии с представители на общини, областна администрация, услуги, териториални структури на АСП, НПО, целеви общности и групи в риск.

3. Описание на ситуацията в община Бяла Слатина

3.1 Обща характеристика на общината

Община Бяла Слатина се намира в Северозападна България и е на почти еднакво разстояние от р. Дунав и Предбалкана. Тя попада в административните граници на Област Враца, на 48 км североизточно от гр. Враца и се намира в централната западна част от Северозападния район за планиране. Граничи с повечето от другите общини, попадащи в областта, а именно: на север това са общините Оряхово и Мизия, на запад Хайредин, Борован и Враца, на юг – Мездра и Роман. На изток Общината граничи с Кнежа и Червен бряг, които попадат в административните граници на област Плевен. Общината се намира в центъра на триъгълника, обособен от трите града Враца, Монтана и Плевен и е разположен в Дунавската хълмиста равнина върху терасите на р. Скът с надморска височина 126 м за град Бяла Слатина при средна за общината 202 м.

В тези си граници община Бяла Слатина заема площ 572,343 кв. км, което представлява 15,81% от територията на област Враца, 3% от територията на Северозападен район и 0,52% от територията на България. Общината се състои от 15 населени места, от които един град и 14 села.

Климатът е умерено-континентален с ясно изразени температурни амплитуди. *Преобладаващият почвен тип* се характеризира със средно до силно мощен излужен чернозем, развит върху тежки глинести минерали. Преобладаващите черноземни почви са подходящи за отглеждане на зърнено-фуражни култури и трайни насаждения. Отсъствието на замърсители на територията създава благоприятни условия за развитие на биологично земеделие. През територията на град Бяла Слатина преминава река Скът. Дължината на р. Скът е 134 км с водосборна площ 1074 кв.км. Водните ресурси се разпределят както следва:

- Реки 1 670 дка
- Блата и рибарници 1 100 дка
- Язовири и напоителни канали 4 700 дка

По значителни отводнителни артерии, протичащи транзитно през района са р. Скът, р. Бриша и р. Марла. Общата площ на течащите през територията на общината реки е 1 802 дка.

Територията на общината е бедна на полезни изкопаеми, но се срещат залежи на различни строителни материали (чакъли, пясъци и варовици). В близост до с. Бърдарски геран през 1976 г. е открито газо-нефтенно находище, което не е разработено.

Град Бяла Слатина е естественият център на общината. По големина е в групата на малките градове в страната- до 20 000 жители. Големината на селата в общината по брой жители имат следната структура: с до 500 жители са 5 села (27 %), с над 500, но до 2000 жители са 8 села (53%) и с над 2000 жители е само едно село в общината – Търнава.

Град Бяла Слатина е с частично изградена инфраструктура и комуникации. Съществуват добре развити съобщителни връзки. Изградени са няколко бензиностанции. Има редица търговски обекти, които обезпечават почти изцяло нуждите на населението.

Основен вид транспорт в общината е автомобилният. В някои от отдалечените населени места нуждата от транспорт не е обезпечена.

Развива се основно шивашката промишленост.

Общинските предприятия (3 бр.) – Общинско предприятие «Пазари и социални дейности», Общинско предприятие „Чистота и строителство” и Общинско предприятие „Озеленяване и благоустройство” и дружествата с общинско участие („Водоснабдяване и канализация” ООД гр. Враца- Производствено предприятие Бяла Слатина, МБАЛ Бяла Слатина ЕООД) са създадени от Общината, за да предлагат услуги за задоволяване на различни потребности на населението.

3.2 Население - демографска характеристика

Общият брой на жителите на Общината (към 31.12.2014 г.) по постоянен адрес е 27 259 срещу 27 950 за 2012 г. към същия период (табл. №1) като от тях 48,83 % са мъже и

51,16 % - жени (табл. №2). В селата живеят около 52,13 % (13 644 лица) от населението срещу 47,86 % в града. Най – голямо е с. Търнава, а най- малко – с. Буковец. Общината заема второ място в областта по население след община Враца.

Табл. 1 Населени места и брой жители по постоянен адрес в община Бяла Слатина

№ по ред	Населено място	Брой жители		
		2012 г.	2013 г.	2014 г.
1	гр. Бяла Слатина	14 039	13 951	13 762
2	с. Алтимир	1 244	1 213	1 195
3	с. Буковец	185	178	172
4	с. Бърдарски геран	801	784	748
5	с. Бъркачево	795	785	788
6	с. Враняк	394	396	393
7	с. Габаре	1 137	1 130	1 108
8	с. Галиче	1 977	1 928	1 881
9	с. Драшан	150	145	139
10	с. Комарево	251	250	244
11	с. Попица	1 885	1 863	1 847
12	с. Соколаре	561	554	550
13	с. Тлачене	430	411	407
14	с. Търнава	2 582	2 555	2 516
15	с. Търнак	1 519	1 516	1 509
	Община БЯЛА СЛАТИНА – общо по постоянен адрес	27 950	27 659	27 259

Данните са взети от ГД «ГРАО»

Табл. 2 Разпределение на населението по пол и на градско и селско

Община	Общо			в града			в селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	Жени
Бяла Слатина	26 169	12 779	13 390	12 525	6 039	6 486	13 644	6740	6904

Съотношението между градското и селското население оказва съществено влияние върху развитието на региона и икономическия му потенциал.

Горепосочените данни показват намаляване на населението в общината, като едни от причините са свързани с липса на работни места и търсенето на такива в столицата, в други големи градове и в чужбина.

Табл. 3 Население под, в и над трудоспособна възраст към 31.12.2014 г.

Възраст	Общо			в т.ч.в града		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	Жени
	23 200	11 440	11 760	10 631	5 178	5 453
Под трудоспособна възраст	3 970	2 033	1 937	1 771	927	844
В трудоспособна възраст	12 863	6 977	5 886	6 274	3 299	2 975
Над трудоспособна възраст	6 367	2 430	3 937	2 586	952	1 634

Бяла Слатина е една от общините в областта с нисък дял на населението в трудоспособна възраст - 55,44 %. Наблюдава се трайна тенденция на непрекъснато и устойчиво намаляване на населението в трудоспособна възраст. По данни на НСИ при население 23 200 души в общината, делът на отделните групи е следният:

- под трудоспособно население – 3 970 души
- трудоспособно население – 12 863 души

- над трудоспособно население – 6 367 души

Съотношението между трите основни възрастови групи за общината 0-14 г.: 15-64 г.: 65+ е 17,11%: 55,44%: 27,44%. Делът на младите генерации е по-нисък от този на възрастните хора. Възрастовата структура по населени места има значителни различия.

Град Бяла Слатина има по - висок дял на лицата в трудоспособна възраст (59 %) в сравнение с общината, които са основен източник за формиране на трудовите ресурси. Делът на лицата под трудоспособна възраст е 16,65 %, а този на възрастните (24,33%) - сравнително висок. Селското население е с трайна тенденция на застаряване, където живеят предимно хора на пенсионна възраст.

Анализът на цифрите показва една почти постоянна величина на лицата в над трудоспособна възраст, но в същия момент се наблюдава тенденция към намаляване на групата на лицата в трудоспособна възраст.

Табл. 4 Живородени в Община Бяла Слатина по пол

2012			2013			2014		
Живородени			Живородени			Живородени		
общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	Момичета
225	113	112	250	125	125	236	125	111

Табл. 5 Живородени брачни и извънбрачни през 2014 г., 2013 г., 2012 г.

Община Бяла Слатина	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	брачни	Извън брачни	всичко	брачни	Извън брачни	всичко	брачни	Извън брачни
Бяла Слатина- 2014 г.	236	47	189	95	27	68	141	20	121
Бяла Слатина- 2013 г.	250	62	188	114	36	78	136	26	110
Бяла Слатина- 2012 г.	225	53	172	94	31	63	131	22	109

Табл. 6 Живородени през 2014 г., 2013 г., 2012 г. и възраст на майката

Области Общини	Общо	Възраст на майката							
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	Непоказана

Бяла Слатина 2014 г.	236	33	74	61	48	17	3	-	-
Бяла Слатина 2013 г.	250	48	77	72	35	17	1	-	-
Бяла Слатина 2012 г.	225	53	82	45	34	9	2	-	-

През последните години раждаемостта в община Бяла Слатина гравитира към една постоянна стойност като през 2014 г. е по-ниска от предходната 2013 г., но по-висока от 2012 г. Безработицата, особено сред младите хора, обедняването и влошаването на жизненото равнище са сред основните причини да не се повишава раждаемостта. Търсенето на работа от младото и трудоспособно население в репродуктивна възраст в големите градове води до намаляване броя на населението в общината.

Табл.7 Смъртни случаи в община Бяла Слатина през 2014 г., 2013 г., 2012 г. по пол

2012 г.			2013 г.			2014 г.		
Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
517	271	246	460	249	211	454	241	213

Табл.8 Сравнителни данни на раждания и умирения в община Бяла Слатина през 2014 г., 2013 г., 2012 г. по пол

година	раждане	Смърт
2014 г.	236	454
2013 г.	250	460
2012 г.	225	517

През наблюдавания период се наблюдава тенденция към лек спад на смъртността.

Естественят прираст в община Бяла Слатина е отрицателен. Върху него влияние оказват както икономическите, така и редица социални фактори, свързани с културата и начина на живот.

От съществено значение е и етническият състав на населението от общината. Етническата група на българските граждани от ромски произход в Община Бяла Слатина е значителна и броят ѝ е около 12 % от общия брой на населението. Тъй като официално не могат да бъдат преброени ромите в Община Бяла Слатина, защото голяма част от тях се самоопределят като българи, тази информация се взема приблизително от служба ЕСГРАОН при Общинска администрация Бяла Слатина.

При последното преброяване на населението към 01.03. 2011 година населението на община Бяла Слатина по етнически групи се определя както следва:

Община Бяла Слатина – 24606

В т.ч. отговорили – 20837

Българска – 17743

Турска – 323

Ромска – 2544

Друга – 36

Не се самоопределят – 191

Анализът на данни показва, че продължава тенденцията част от хората от ромски произход да се самоопределят като българи, турци, румънци и др. От данните се вижда, че ромското население в община Бяла Слатина е 12,21 % и е с по-висок процентен дял от този за страната (4.9 % по данни от последното преброяване).

Социалните услуги на областната и общинската стратегия трябва да се насочат към решаване на проблемите на тази уязвима общност.

Гъстотата на населението - 42,6 души/ кв. км е по-ниско от регисрираното ниво от 51,6 души / кв. км за област Враца и много под средното ниво от 66,01 души на кв. км за страната.

Табл.9 Механично движение на населението през 2014 г. , 2013 г. и 2012 г.в община Бяла Слатина по пол

Области Общини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	Жени
Бяла Слатина 2014 г.	365	181	184	535	234	301	-170	-53	-117
Бяла Слатина 2013 г.	340	158	182	549	258	291	-209	-100	-109
Бяла Слатина 2012 г.	312	136	176	375	178	197	-63	-42	-21

Наблюдава се процес на реструктуриране на населението по населени места, което е резултат от миграционните процеси. Тенденцията е към миграция на активното население към други райони на страната, в по-големите градове – София, Пловдив, Варна, както и емиграцията в чужбина.

Най-важният показател за бъдещото икономическо и социално развитие на общината, по отношение на възрастовата структура на населението, е съотношението между общия брой жители на една община и броя на хората, които са в трудоспособна и под трудоспособна възраст. Колкото процентният показател на тази зависимост е по-висок, толкова е по-добър демографският потенциал за развитие.

3.3 Икономическо развитие

Икономическото развитие в община Бяла Слатина се асоциира с цялостното икономическо развитие в страната и не се различава съществено от средните стойности за Северозападния район на страната.

Бяла Слатина е сред общините в Северозападна България с висока безработица и слабо икономическо развитие. Основен фактор за развитието на общината са богатите природни ресурси и действително благоприятното географско положение. Това определя водещото значение на селското стопанство за икономическата структура на общината. Общинската икономика се формира от няколко основни отрасли: селско стопанство, шивашка промишленост, машиностроене и хранително-вкусова промишленост. Общият брой на регистрираните дружества, развиващи дейност на територията на общината е сравнително статична величина, като съгласно справка от НСИ към края на 2012 г. са 586 броя като най-голям е техният брой в сектор търговия, следван от сектор селско, горско и рибно стопанство, а на едно от последните места се нарежда «операции с недвижими имоти»

По отношение на общите приходи от продажби най-значим е секторът «Селско, горско и рибно стопанство», който през 2012 г. съставлява над 50% от приходите на бизнеса в общината и основният двигател на наблюдаваната тенденция в кумулативните приходи на Общината.

Селското стопанство е основен отрасъл за община Бяла Слатина. Въпреки сравнително малкия брой стопански субекти в сектора съгласно данни от НСИ за 2012 г. произведената продукция представлява над 62 % от общата в общината. Тази тенденция се запазва. Въпреки значимия демонстриран дял на сектора в стопанската активност на ниво община, високата модернизация в стопанствата и спецификата на отглежданите култури водят до сравнително ниска заетост. Съгласно справки от НСИ, общите разходи за труд в сектора за 2012 г. възлизат малко над 17% от общите разходи за възнаграждания в общината. Съгласно справка от Общинска служба земеделие гр. Бяла Слатина, землището на общината е в размер 497 хил. дка като най-съществени по начин на ползване са ниви – 60,6 %. Растениевъдството е добре развито – основно се отглежда ечемик, пшеница, слънчоглед, царевица, тютюн, овес, рапица и др. Земеделската земя е силно окрупнена, а стопанствата са високотехнологични с модерни машини и ниска необходимост от нискоквалифициран труд. Най-висок дял от обработваемата земя се заема от пшеница и ечемик. Зеленчукопроизводството е слабо застъпено поради несигурността в реализацията на продукцията и конкурентноспособността ѝ поради високата себестойност. Животновъдството е застъпено основно в малки семейни ферми. Трудното технологично осигуряване и превръщането на сектора в модерно стопанство води до неконкурентна продукция и съответно предразполага затихващия интерес от страна на предприемачите.

Икономическото състояние на стопанските субекти на територията на община Бяла Слатина е сходно с общото състояние на района. Основният акцент в развитието на промишлеността в Общината пада върху шивашката и текстилна промишленост, осигуряващи и най-съществения дял на заетостта. На територията на общината, съгласно данни на НСИ към края на 2012 г. са регистрирани 44 дружества, опериращи в преработвателната промишленост. Секторът генерира малко под 15 % от общите приходи в общината.

Промишленото производство в община Бяла Слатина е представено от машиностроително предприятие, предприятия от хранително-вкусовата, фармацевтичната, шивашка и текстилна промишленост. Основният акцент в развитието на промишлеността пада върху шивашката и текстилна промишленост. През последните години с добри темпове се развиваше и фармацевтичната и хранително-вкусовата

промишленост, но за съжаление през последната година от наблюдавания период ситуацията е доста влошена.

Секторната структура на наетите лица показва водещото място на услугите с 65.5%, което е следствие на специализацията и традициите на местната икономика и трудови ресурси.

В бъдеще е целесъобразно да се търси разнообразяване на заетостта (алтернатива на туризма), за да се отговори на новите предизвикателства и тенденции в пазара на труда, произтичащи от глобализацията и динамиката на световната икономика.

3.4 Здравеопазване

Здравният статус на населението се определя от комплексното въздействие на биологични и социални фактори, като обществено- политическото и икономическото ниво на развитие и произтичащите от него условия на живот могат да се сметат за определящи. Демографските процеси, заболяемостта и физическото развитие са трите оновни групи показатели за оценка на здравния статус на населението. Населението в общината и особено в малките села (в малките села почти няма население в детска възраст) е в процес на демографско стареене. Групата на възрастните в нетрудоспособна възраст расте. Възрастните хора са носители на по няколко хронични заболявания, което променя вида на здравните и социални потребности, като отправя определени изисквания към тяхното задоволяване.

Поради икономически причини (недостатъчни финансови ресурси) населението си налага самоограничения в достъпа и потреблението на здравни услуги, което води до високи нива на заболяемостта, на общата и детска смъртност, на задържането на общата продължителност на живота. Всичко това допринася за влошаване качеството на живот на населението и възпрепятства демографското му развитие.

Сравнявайки общия брой на населението по постоянен адрес в община Бяла Слатина (данни на ГРАО към 31 декември) за тригодишен период (27 259 жители- 2014 г., 27 659 жители- 2013 г., 27 950 жители- 2012 г.) се отчита тенденция към леко намаляване броя на жителите. Тази неособено благоприятна демографска тенденция се дължи на по-ниската раждаемост, високата обща смъртност и миграцията.

През 2014 г. по данни на НСИ броят на живородените деца в община Бяла Слатина са 236, срещу 250 за 2013 г. и 225 за 2012 г. За същия период се отчита една тенденция на намаляване на броя на ражданията от майки под - 18 годишна възраст (33 деца през 2014 г., 48- 2013 г. и 53- 2012 г.), но въпреки това Общината се нарежда на второ място след община Враца по брой живородени деца от майки под 18- годишна възраст. Най – голям е броят на живородените деца от майки на възраст 20- 24 години. По данни на ГРАО през 2014 г. починалите деца под една година са 3 (13 деца за област Враца), през 2013 г. - 3 (8 деца за област Враца), и 4 през 2012 г. (11 деца за област Враца). Наблюдава се лек спад на смъртността на деца под 1 година.

Горепосочената статистика е тревожна, въпреки че се наблюдава тенденция към намаляване на детската смъртност и една постоянна величина на абортите. Като причина за това могат да се изведат усилията на институциите - общински и държавни по отношение повишаване на социалния статус на маргинални групи и общности в риск, реализираните дейности от страна на здравния медиатор и медиаторите в Общностния център, свързани с повишаване на здравната култура, по – пълното обхващане на жени и деца от ОПЛ и специалисти в извънболничната и болнична помощ.

По данни на НСИ през наблюдавания период при възрастните индивиди се наблюдава тенденция към минимално намаляване на смъртността на възрастните (454 през 2014 г., 460 през 2013 г. и 517 - 2012 г.).

През наблюдавания период най- висока при възрастните е смъртността от заболявания на органите на кръвообращението, следват злокачествените новообразования, болестите на дихателната и храносмилателната системи.

По данни на Комплексен онкологичен център – Враца се задържа високият брой на болни от злокачествени новообразования. През 2014 г. на диспансерен отчет в област Враца се водят 6 694 лица (119 лица са от община Бяла Слатина), от които новооткрити са 695. 60 диспансеризирани лица от община Бяла Слатина са починали.

По локализация водещи са меланом и др. злокачествени новообразувания на кожата, злокачествени новообразувания на храносмилателни органи и перитонеум, и новообразувания на женските полови органи и др. Остава висока и заболяемостта от карцином на бял дроб, бронхи и трахея.

Изводи и основни демографски проблеми, които имат пряко отношение към системата на здравеопазване и потребностите от здравни услуги са:

- ◆ Общите демографски тенденции в община Бяла Слатина са идентични с тези за страната като цяло - ниска раждаемост, висока смъртност, неблагоприятна възрастова структура. Тези процеси са по-изразени в най- малките и отдалечени от общинския център села.
- ◆ Населението намалява. Променя се възрастовата структура с намаляване дела на детското население и увеличаване дела на населението над 60 години
- ◆ В структурата на смъртността по причини водещо място заемат социално-значими заболявания – сърдечно-съдови и онкологични.
- ◆ Увеличаване броя на недоносените деца в т.ч. деца с екстремно ниско тегло.
Рисковите фактори създаващи условия и повишаващи вероятността от възникване на заболяване са:
  - **социално-икономически**: хронична безработица; намаляване на доходите на значителна част от населението;
  - **начин на живот** – тютюнопушене; злоупотреба с алкохол; нерационално и небалансирано хранене; ниска двигателна активност и рисково сексуално поведение;
  - **рискови фактори в околната среда**
  - **рискови групи**: етнически общности; хора с увреждания; хора във възрастовата група над 65 г.

Състояние на системата на здравно обслужване и мрежата от лечебни заведения в община Бяла Слатина

Общинската здравна политика се базира на цялостен и задълбочен анализ на състоянието на основните детерминанти на здравето: икономическо ниво, ниво на бедност и социална изолация, образование, начин на живот, хранене, фактори на жизнената среда, достъп до здравна помощ, ресурси за здравеопазване, квалификация и осигуреност с човешки ресурс, организация и управление на лечебните заведения.

Динамичността, с която се извършват промените налага бързо и навреме да се отреагира на всички промени, засягащи социалния статус и медицинското обслужване на населението в общината. Здравното осигуряване на населението от Община Бяла Слатина се обезпечават съгласно нормативните документи, определящи здравната реформа в цялата страна.

На територията на община Бяла Слатина здравната система е представена от доболничната и болнична лечебна помощ и здравни кабинети в детските и учебните заведения. Доболничната помощ е представена основно от амбулатории (лечебни заведения) за извънболнична лечебна помощ и дентална помощ. Повечето от тях са от типа „индивидуални практики“.

По данни на Районна здравна инспекция – гр. Враца (РЗИ), към месец юли 2015 г. на територията на област Враца, съответно на територията на община Бяла Слатина функционират следните лечебни заведения за извънболнична помощ.

Табл.10

**БРОЙ РЕГИСТРИРАНИ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ПОМОЩ
ОБЛАСТ ВРАЦА – СПРАВКА КЪМ 28.07.2015 Г.**

брой регистрирани амбулатории за първична медицинска помощ				брой регистрирани амбулатории за специализирана медицинска помощ										брой хосписи	общ брой
индивидуални практики		групови практики		индивидуални практики		групови практики		центрове				лаборатории			
лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	МЦ	дентален център	медико -дентален център	ДКЦ	МТЛ	МДЛ		
121	133	2	13	183	1	9		19	1	1	1	10	9		503

Табл.11

**БРОЙ РЕГИСТРИРАНИ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ПОМОЩ
ОБЩИНА БЯЛА СЛАТИНА – СПРАВКА КЪМ 28.07.2015 Г.**

брой регистрирани амбулатории за първична медицинска помощ				брой регистрирани амбулатории за специализирана медицинска помощ										брой хосписи	общ брой
индивидуални практики		групови практики		индивидуални практики		групови практики		центрове				лаборатории			
лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	лекари	Лекари по дентална медицина	МЦ	дентален център	медико -дентален център	ДКЦ	МТЛ	МДЛ		
18	10	1	1	26				4							60

Видно от таблицата за осигуряване на достъпа до медицински и здравни услуги, на територията на общината функционират 26 здравни кабинети, в които 18 ОПЛ осигуряват медицинско обслужване на населението.

Населено място Медицински практики (ПИМП) (личен лекар – ЈР)

- с. Алтимир - 2
- с. Буковец и с. Тлачене - 1
- с. Бърдарски геран -1
- с. Бъркачево и с. Враняк -1
- гр. Бяла Слатина -12
- с. Габаре и с. Драшан - 1

с. Галиче - 2
с. Комарево и с. Соколаре- 1
с. Попица - 2
с. Търнава - 2
с.Търнак - 1

ОБЩО: 26

Някои от личните лекари, обслужващи града, обслужват и медицинските практики по селата, намиращи се на територията на общината. Съществуват няколко непривлекателни практики (Буковец, Бъркачево, Враняк, Тлачене, Габаре, Драшан), но въпреки това и на тези места е подсигурено здравно обслужване на населението. На населението от Общината е дадена възможност за свободен избор на общопрактикуващ лекар и стоматолог. Тази възможност се запазва за всеки шест месеца. В град Бяла Слатина и в с. Търнава, Попица, Бърдарски геран и Габаре е осигурена и дентална помощ от специалисти по дентална медицина – регистрирани 11 индивидуални и една групова практика.

Детското и ученическо здравеопазване на територията на община Бяла Слатина към настоящия момент се осигурява от 14 медицински специалисти– 2 фелдшери и 12 медицински сестри (за 2014 г. броя на медицинските специалисти е бил 12). 10 медицински специалисти обслужват ученици в общинските и държавни училища, а 4 медицински специалисти обслужват децата от детските градини.

Към системата на здравеопазването е и Детска ясла „Здравец“ гр. Бяла Слатина. Капацитетът на заведението е 64 места и е усвоен. Сградата на детската ясла е реновирана и са изпълнени мерки за подобряване на енергийната ефективност. В двете ОДЗ на територията на общината (ОДЗ „Слънчице“ гр. Бяла Слатина и ОДЗ „Вълка Ташевска“ с. Търнава) функционират две яслени групи, в които работят 4 медицински сестри. В Общината работи и един здравен медиатор, чиято основна дейност е свързана с превенция и промоция на здравето.

Специализираната медицинска помощ на територията на Общината се осигурява от разкрити специализирани кабинети, в които работят 25 специалисти: 3 кардиолози, 3 невролози, 3 педиатри, 4 акушеро- гинеколози, 4 хирурзи, 1 лекар очни болести, 1 лекар УНГ, 1 лекар инфекционист, 1 ендокринолог, 1 лекар по физиокална и рехабилитационна медицина, 2 лекари кожно- венерически заболявания, 1 лекар вътрешни болести (*данните са от регистрите на РЗИ Враца*). Специализирана медицинска помощ се предоставя и в 4-те медицински центрове на територията на общината.

С цел осъществяване на правото на избор от страна на населението на територията на Общината са разкрити по повече от един специализиран кабинет за извършване на специализирана медицинска помощ. За по пълен обхват на нуждите на населението от здравно обслужване в почивните дни и в часовете от 19.00 часа до 7.00 часа в сградата на МБАЛ Бяла Слатина работи дежурен кабинет. В него работят ОПЛ и специалисти от отделенията на болницата, които обслужват пациенти от общината. Извънболничната помощ след 01.07.2000 г. се финансира от Национална здравно осигурителна каса (НЗОК).

Тенденцията в общината е търсенето на специалисти и с други специалности с цел разширяване на специализираната помощ.

Спешната медицинска помощ се осъществява от Филиала на Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) гр. Враца - **ФСМП – Бяла Слатина**. Филиалът обслужва общината и обслужва 19 населени места, от които 14 са на територията на община Бяла Слатина: гр. Бяла Слатина, с. Попица, с. Търнава, с. Търнак, с. Соколаре, с. Враняк, с. Бърдарски геран, с. Алтимир, с. Галиче, с. Комарево, с. Габаре, с. Буковец, с. Тлачене

Болничната помощ в общината се осъществява от Многопрофилна болница за активно лечение – Бяла Слатина ЕООД (МБАЛ – Бяла Слатина. Мисията на МБАЛ е да осъществява дейност, необходима за повишаване на качеството на живота у хора, при които то би могло устойчиво да се подобри, чрез възстановяване на тяхното здраве, стабилизиране на евентуални негови нарушения, ако те не могат да се отстранят или възможно намаляване страданията на болелите, при което медицинските интервенции могат да забавят развитието на болестта или облекчат нейното протичане. Глобалната цел на МБАЛ е подобряване качеството на здравното обслужване на населението от

района и запазване на лидерското място. Важна цел е и финансова независимост на МБАЛ, съобразявайки се с външната социално- политическа среда. МБАЛ е с капацитет 100 легла, в която към настоящия момент работят 47 лекари срещу 36 през 2012 г. и 40 през 2014 г. Предметът на дейност на здравното заведение е диагностика и лечение на остри заболявания, травми, изострени хронични болести, състояния изискващи оперативно лечение в болнични условия. В болницата функционират отделения по следните основни медицински специалности: вътрешни болести; детски болести; акушерство и гинекология; хирургия; анестезиология и интензивно лечение; неврология; инфекциозни болести; лабораторна, ултразвукова и рентгенова диагностика. Функционира и отделение по хемодиализа.

На територията на Общината са разкрити 8 аптеки, като само една се намира извън границите на гр. Бяла Слатина - с. Попица. Разкрити са и три аптеки по чл.225 от ЗЛПХМ в селата Търнава, Бъркачево и Габаре.

Населението на Общината ползва и услугите на специализираните болници в област Враца:

- "Специализирана болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация на вътрешни болести - Мездра"
  - "Специализирана болница за долекуване и продължително лечение на белодробни болести – Роман" ЕООД
  - "Специализирана болница за активно лечение на пневмо- фтизиатрични заболявания – Враца" ЕООД
  - "Специализирана очна болница за активно лечение – Ралчовски" ЕООД гр. Враца
- и на следните центрове:
- "Център за психично здраве – Враца" ЕООД
  - "Център за кожно – венерологични заболявания – Враца" ЕООД
  - "Комплексен онкологичен център– Враца" ЕООД

Въз основа на направения преглед, касаещ състоянието на системата на здравно обслужване и мрежата от лечебни заведения в община Бяла Слатина може да се направят следните **изводи**:

1. Здравното обслужване на населението на територията на община Бяла Слатина е организирано от сравнително добре организирана и структурирана мрежа от здравни заведения, като могат да се изведат следните недостатъци:
  - Не всички ОПЛ са с придобита специалност „Обща медицина”.
  - ОПЛ обслужват повече от едно населено място.
  - Затруднен достъп до специализирана медицинска помощ на населението от малките и отдалечени населени места.
  - Неравномерно разположени практики за първична дентална помощ.
  - Липса на специализирана практика по дентална медицина и денонощна аптека.
2. Общината има осигуреност с болнични легла и персонал, а материално-техническата база е в добро състояние, като постоянно се работи за нейното обновяване.
3. Осигурена е първа долекарска медицинска помощ в детските градини и училищата и достъп до здравнообразователна информация.
4. Недостатъчна и често формално осъществявана дейност по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията.
5. Необходими са още мерки за подобряване на профилактиката и здравното образование на населението в рисковите общности.
6. Детската ясла и детската кухня разполагат с капацитет, за да задоволят нуждите на населението от гр. Бяла Слатина.
7. Нарастват нуждите на населението от алтернативни на институциите социални услуги за социална интеграция и рехабилитация на лица с увреждания, резидентни и дневни услуги за лица с увреждания както и почасови социални услуги в домашна среда.

Предложения за решаване на проблемите:

1. Повишаване на съвместните усилия на всички институции за постигането на по-добри резултати в превенцията на заболяванията в Общината.

2. Активно участие на гражданите в различни форми на физическа активност, което ще доведе до решаване на проблема с наднорменото тегло.

3. Разширяване на комплексното предоставяне на здравни грижи и социални услуги по домовете, като форма на дългосрочна грижа за възрастни хора и хора с хронични заболявания и трайни увреждания при отчитане на специфичните нужди на представителите на ромската общност.

4. Разработване на проекти за подsigуряване на достъпна архитектурна среда на хората с увреждания.

5. Информирание на населението за значението на профилактичните прегледи за ранно откриване на вредата от най-разпространените рискови фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, употреба на наркотични вещества, хипертония и за предимствата на здравословния начин на живот.

3.5 Образование

Образователната структура в община Бяла Слатина се формира от функциониращите детски заведения и общински и държавни училища.

В Община Бяла Слатина мрежата от **детски заведения** е представена от 6 основни детски градини (4 ЦДГ и 2 ОДЗ) и 8 филиала, като в селата Буковец, Комарево, Враняк и Драшан липсват детски заведения, но болшинството от деца са обхванати във филиалите на детските градини в с. Соколаре, с. Бъркачево и с. Тлачене.

Обхватът на подлежащите на задължителна предучилищна подготовка деца на 5 и 6 - годишна възраст през наблюдавания период се илюстрира със следната таблица:

Табл.12 Обхват на децата от община Бяла Слатина

Обхванат на деца в ЦДГ/ОДЗ	учебна 2012/2013 г.	учебна 2013/2014г.	учебна 2014/2015г.
Бр. деца на 5 г.	225	239	237
Бр. деца на 6 г.	204	219	238
Общо:	429	458	475

В резултат на системна и целенасочена работа с родителите от страна на Община Бяла Слатина, работещите в детските заведения и успешно партньорство с НПО се наблюдава увеличаване на броя на обхванатите деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка. През учебната 2014/2015г. в детските заведения са заети 71 бр. педагогически и 83,5 бр. непедagogически персонал, като общият брой на детските групи е 35.

От месец ноември 2013 г. в Общинска администрация е въведена практика да се изпращат уведомителни писма до родителите на деца, допуснали повече от 3 дни отсъствие от детска градина, без уважителна причина, при подлежащите на задължителна предучилищна подготовка. Резултатите показват, че изпращането на уведомителни писма е добра практика, тъй като броят на отсъстващите без причина деца е редуциран до минимум.

Табл.13 Списък на детски градини в община Бяла Слатина учебна 2013/2014 г.

№	Име на детски градини	Местоположение	Вид	брой деца/брой групи	Интеграционни мерки и проекти (като ресурсни учители, училищни медиатори, помощник на учителя, други)
1	ЦДГ "Детелина" с филиал с. Търнак	гр.Бяла Слатина	ДГ	170/6	да

2	ЦДГ „Незабравка“ с филиали с. Соколаре и с. Тлачене	гр.Бяла Слатина	ДГ	157/6	да
3	ЦДГ „Радост“ с филиал с. Бърдарски геран	гр.Бяла Слатина	ДГ	119/5	да
4	ОДЗ „Слънчице“ с филиал с. Попица	гр.Бяла Слатина	ДГ	172/6	да
5	ЦДГ „Червена шапчица“ с филиал с. Бъркачево	с.Габаре	ДГ	97/4	да
6	ОДЗ „В.Н.Ташевска“ с филиали с. Алтимир и с. Галиче	с.Търнава	ДГ	164/8	да

Табл.14 Справка за деца със СОП през учебната 2014/2015 учебна година

	Населено място	Детска градина	Увреждания	Брой деца със СОП
1	гр.Бяла Слатина	ЦДГ“Детелина“		-
2	гр.Бяла Слатина	ЦДГ „Незабравка“	ОТ	1
3	гр.Бяла Слатина	ЦДГ „Радост“		-
4	гр.Бяла Слатина	ОДЗ „Слънчице“	МУ, ОТ	5
5	С.Габаре	ЦДГ „Червена шапчица“	-	-
6	с.Търнава	ОДЗ „В.Н.Ташевска“	аутизъм, ОТ	1
ОБЩО				7

Легенда: МУ-множество увреждания; ОТ-обучителни трудности; УИ-умствена изостаналост

Детските заведения в Община Бяла Слатина са изключително креативни, иновативни и отворени към промени и модернизации в образователен аспект.

ЦДГ „Незабравка“ гр.Бяла Слатина работи по спечеления Проект „Детство мое“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“- «Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства», с период на изпълнение от 09.04.2012 г. до 08.04.2014 г.

ЦДГ „Детелина“ гр.Бяла Слатина и ЦДГ „Червена шапчица“ с. Габаре работят по Националната програма „С грижа за всеки ученик“ - модул „Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи“, ОДЗ „Слънчице“ гр.Бяла Слатина, с филиал в с.Попица, работи по проект „Надежда и слънце за всички“ като партньор на Сдружение „Нов път“ Хайредин.

ЦДГ „Незабравка“ гр.Бяла Слатина и ЦДГ „Червена шапчица“ с.Габаре изпълниха проект «Готови за училище 2014-2015 г.», по който става заплащане на таксите за детска градина на деца в неравностойно положение.

От 25.08.2014 г. до 12.09.2014 г., във филиала на ЦДГ „Незабравка“ в с.Соколаре и в ЦДГ „Червена шапчица“ с.Габаре – изнесени бази на Център за деца и родители „Аз и моето семейство“ беше реализирана лятна детска градина. Бяха включени 40 деца от община Бяла Слатина в рамките на услугата „Допълнителна подготовка за равен старт в училище“ по Проект „Социално включване“, с бенефициент Община Бяла Слатина. Услугата успешно се реализира от назначен педагог и медиатор в рамките на проекта. Провеждането на лятна градина е добра практика, като идеята може да прерасне и в създаването на летни училища през следващата учебна година, тъй като се приема с желание от децата и техните родители.

Училищната мрежа на територията на община Бяла Слатина е добре изградена и оптимизирана. Състои се от 3 начални училища, 1 прогимназия, 3 средно общообразователни училища, 3 основни училища и 2 професионални гимназии.

Табл.15 Училища в община Бяла Слатина

№	Наименование на учебното заведение	Населено място	Вид на уч. Заведение по чл.10 от ЗНП
1.	НУ „Христо Ботев”	гр. Бяла Слатина	общинско
2.	НУ „Цани Гинчев”	гр. Бяла Слатина	общинско
3.	НУ „Христо Смирненски”	гр. Бяла Слатина	общинско
4.	Прогимназия „Св. Кл. Охридски”	гр. Бяла Слатина	общинско
5.	СОУ „Васил Левски”	гр. Бяла Слатина	общинско
6.	СОУ „Христо Ботев”	с. Габаре	общинско
7.	СОУ „Христо Ботев”	с. Галиче	общинско
8.	ОУ „Св.св. Кирил и Методий”	с.Попица	общинско
9.	ОУ „Г. С. Раковски”	с. Търнак	общинско
10.	ОУ „Христо Ботев”	с. Търнава	общинско
11.	ПГО „Елисавета Багряна”	гр. Бяла Слатина	държавно
12.	ПАГ „Н.Й. Вапцаров”	гр. Бяла Слатина	държавно

На територията на Общината към момента на анализа има 6 средищни училища. През учебната 2012/2013 г. СОУ «Христо Ботев» с. Галиче е отпаднало от групата на средищните училища. На подлежащи ученици до 16- годишна възраст, които пътуват до средищни училища е осигурен транспорт, целодневна организация на учебния ден и столово хранене в съответствие с чл.26, ал.3 и ал.4 от ЗНП.

Дейностите по профилактика и промоция на здравето на учениците и медицинско им обслужване на спешните състояния до пристигането на екип на центъра за спешна медицинска помощ се осъществява в разкритите във всички училища здравни кабинети, в които работят 10 медицински специалист.

Табл. 16 Общ брой ученици (с разбивка по класове/възрастови групи)

№	Наименование на учебното заведение	Общ брой ученици уч. 2013-2014 г.	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	IX клас	X клас	XI клас	XII клас	Общ брой ученици уч. 2012- 2013 г.	Общ брой ученици уч. 2011-2012 г.
1.	НУ „Христо Ботев” гр. Бяла Слатина	200	58	37	57	48	-	-	-	-	-	-	-	-	211	224
2.	НУ „Цани Гинчев” гр. Бяла Слатина	167	32	50	35	50	-	-	-	-	-	-	-	-	176	180
3.	НУ „Христо Смирненски ” гр. Бяла Слатина	155	38	34	42	41	-	-	-	-	-	-	-	-	168	168

4.	Прогимназия „Св. Кл. Охридски“ гр. Бяла Слатина	414	-	-	-	-	102	130	137	45	-	-	-	-	438	418
5.	СОУ „Васил Левски“ гр. Бяла Слатина	443	22	17	20	24	58	29	29	72	43	47	39	43	397	367
6.	СОУ „Христо Ботев“ с. Габаре	198	19	15	18	18	21	19	21	19	16	16	16	-	185	174
7.	СОУ „Христо Ботев“ с. Галиче	190	15	16	20	18	28	19	23	17	-	13	10	11	194	236
8.	ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ с. Полица	131	16	19	21	13	17	20	17	8					142	151
9.	ОУ „Христо Ботев“ с. Търнава	193	27	23	19	30	22	30	24	18	-	-	-	-	184	192
10	ОУ „Георги С. Раковски“ с. Търнак	142	18	20	25	22	15	17	13	12	-	-	-	-	143	141
	ОБЩО:	2233	245	231	257	264	263	264	264	191	59	76	65	54	2238	2251

В 10 общински училища през учебната 2013-2014 година се обучават и възпитават 2233 ученика, разпределени в 108 паралелки. Данните от Таблица 16 илюстрира една неблагоприятна тенденция към намаляване броя на учениците. Една от причините за намаляване броя на учениците е ниската раждаемост, която е свързана със стандарта на живот, заминаване на цели семейства в големите градове и чужбина с цел намиране на препитание.

През учебната 2012/2013 г. на ресурсно подпомагане са 107, а през учебната 2013/2014 г. техният брой е 117. Тези данни показват една неблагоприятна тенденция към увеличаване броя на децата в риск.

Табл.17 Справка за деца със СОП през учебната 2014/2015 учебна година

№	Име на училището	Местоположение	Вид	брой ученици / брой паралелки (по класове)	Интеграционни мерки и проекти (като ресурсни учители, училищни медиатори, помощник на учителя, други)
	Училища				
1.	Начално училище "Христо Ботев"	Гр. Бяла Слатина	Общинско начално	200 ученика 10 паралелки	<p>-Осигурени са: ресурсен учител, психолог и логопед от РЦ Враца.</p> <p>-Училището участва по проекти: BG051PO001-3.1.06 „Подобряване на качеството на образованието в средищните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес” и НП „С грижа за всеки ученик“, Модул 3 „Осигуряване на допълнително обучение на учениците от началния етап на основното образование за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка“</p> <p>-Осигурени са училищни автобуси от Общината по НП „Оптимизация на училищната мрежа“ за безплатен превоз на пътуващите учениците от закрити училища</p> <p>-Осигурени са средства по ПМС № 3 0 8 от 20 декември 2010 година за подпомагане храненето на децата от подготвителните групи в детските градини училищата и на учениците от I до IV клас.</p> <p>- Мотивиране на учителите за работа с учениците, отчитайки индивидуалните им способности и интереси; прилагане на иновативни подходи в преподаването</p>
2.	Начално училище "Цани Гинчев"	Гр. Бяла Слатина	Общинско начално	167 ученика 8 паралелки	Ресурсни учители

3.	Начално училище "Христо Смирненски"	Гр. Бяла Слатина	Общинско начално	155 ученика 8 паралелки	Ресурсен учител – от Ресурсния център Враца, проекти - „Намаляване на отпадането на ромските ученици от училище”, „Всеки ученик може да бъде отличник”, „Да направим училището привлекателно за младите хора. Училище за себеутвърждаване и подготовка към европейски хоризонти -УСПЕХ”, На училище без отсъствия, мярка „Без свободен час” НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „С ГРИЖА ЗА ВСЕКИ УЧЕНИК”, Модул 3 „Осигуряване на допълнително обучение на учениците за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка” , постановленията безплатни закуски по ПМС 308 от 20.12.2010 г., поевтиняване на обедите по ПМС 186 от 2010 г. за целодневната организация.
4.	Прогимназия "Св. Климент Охридски"	Гр. Бяла Слатина	Общинско прогимназия	414 ученици 16 паралелки	Ресурсни учители, обществени възпитатели, УКБППМН
5.	СОУ "Васил Левски"	Гр. Бяла Слатина	Общинско СОУ	443 ученици 19 паралелки	Ресурсни учители
6.	СОУ "Христо Ботев"	С.Габаре	Общинско СОУ	198 ученика 11 паралелки	1 ресурсен учител, който идва 1 път седмично. Училищна комисия за деца в риск.
7.	СОУ "Христо Ботев"	С.Галиче	Общинско СОУ	190 ученика 11 паралелки	Ресурсни учители
8.	Основно училище "Св.св.Кирил и Методий"	С.Попица	Общинско основно	131 ученика 8 паралелки	1 ресурсен учител
9	Основно училище "Христо Ботев"	С.Търнава	Общинско основно	193 ученика 9 паралелки	1.Разработване и изпълнение на проекти за превенция на отпадането от училище – към ЦМЕТД „Амалипе”, към МОН – проект „УСПЕХ”; 2.Осигуряване на целодневна организация на УВП; 3. Обучения на родители, сформирани на Родителски клуб; 4.Осигурени са 2 ресурсни учители за работа с деца СОП и ресурсен кабинет.

10	Основно училище "Георги Стойков Раковски "	С.Търнак	Общинско основно	142 ученика 8 паралелки	Обучения на учители и обменни визити, обучения на родители в рамките на проект «Всеки ученик може да бъде отличник» към ЦМЕДТ «Амалипе»- Велико Търново НП «С грижа за всеки ученик»
	Общо:			2233 ученици 108 паралелки	

В документацията на ДСП, ОЗД, МКБППМН, Дирекция „Хуманитарни дейности“ при Общинска администрация, РЗИ, РИО- Враца, ГРАО, Областния съвет по наркотични вещества, РПУ и др. са налични данни за следния брой деца в риск (табл.18)

Табл.18 Брой деца в риск

Деца, отпаднали от училище през учебната 2009–2010 година.	11
Деца, отпаднали от училище през учебната 2011–2012 година.	17
Деца, отпаднали от училище през учебната 2012–2013 година	11
Деца, отпаднали от училище през първи срок на учебната 2013–2014 г.	1

Табл.18-1

Деца, настанени в СПИ, към 31.12.2011г.	
Деца, настанени в СПИ през 2012 г.	0
Деца, настанени в СПИ през 2013 г.	2
Деца, настанени в СПИ през 2014 г.	0

Табл.18-2

8.7.07. Деца, настанени във възпитателно училище-интернат, към 31.12.2011 г.	
8.7.08. Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2012 г.	1
8.7.09. Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2013 г.	0
8.7.10. Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2014 г.	1

Табл.18-3

10.6.07. Деца, получили полицейска закрила, 2011 г.	
10.6.08. Деца, получили полицейска закрила, 2012 г.	8
10.6.09. Деца, получили полицейска закрила, 2013 г.	5
11.6.10. Деца, получили полицейска закрила, 2014 г.	4

Табл.18-4

10.14. Деца, живеещи на улицата	1
10.15. Деца, проституиращи	0
10.16. Деца, извършили кражби	27
10.17. Деца, извършили насилие	3

По данни от проведена от РИО - Враца през септември 2013 г. кръгла маса „Областни политики за превенция на ранното отпадане от училище“ броят на социално слабите ученици от община Бяла Слатина е 35 % от общия брой ученици (2751 общ брой ученици, 973 социално слаби).

За решаване на проблемите, свързани с отпадане на подлежащите от училище, с нередовното посещение на учебните занятия, с агресивното и девиантно поведение на учениците във всички училища са сформирани и работят Училищни комисии за деца в риск. При невъзможност да се справят с възникнали проблеми УКДР се обръщат към МКБППМН. Към МКБППМН работят 6 обществени възпитатели, разпределени за 12 училища в Общината.

Въпреки предприетите действия основните проблеми както в национален мащаб, така и на местно ниво са: отпадащите от образователната система ученици, обхватът на подлежащите на задължително обучение, поведението на учениците.

Основните причини за проблемите в образованието са: незаинтересоваността на родителите (основно тези, които са от ромски произход), неосъзната от тях нужда от ограмотяване на децата, недоброто икономическо състояние на семействата.

Проблем за училищата са и честите пътувания на семействата с цел търсене на сезонна работа в страната и в чужбина. Нерядко децата, чиито родители работят в чужбина, са поверявани на грижите на бабите и дядовците им. В тези случаи контролът е изключително занижен. Децата престават да ходят на училище. Не знаят как да запълнят свободното си време и извършват противообществени прояви.

3.6 Жилищни условия

Почти всички жилища на територията на Община Бяла Слатина са в добро състояние. Общинските жилища са 18 броя (апартаменти, къща). От тях ведомствените са 10 бр. и за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди- 7. Те са разположени на територията на град Бяла Слатина. На този етап общински жилища не се строят. В общината гражданите и техните семейства с определена жилищна необходимост по реда на Наредбата№4 за установяване на жилищни нужди, настаняване под наем и продажба на общински жилища са 114 души.

В общината се очертава недостиг на общински жилища, което затруднява задоволяването на потребностите на нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението. Липсват механизми, които да стимулират фирми да инвестират в тази насока, което ограничава възможността на Общината да провежда адекватна социална жилищна политика.

Необходима е алтернатива, в която общината да е партньор или помощник на населението при обезпечаване с жилища.

В град Бяла Слатина е възникнал и се е обособил един ромски квартал, където се намира и едно от училищата. За посещение на детска градина, детска ясла и по пълно обхващане на 5 и 6- годишните деца в квартала е подсигурен специализиран превоз до най- близката детска градина.

В Община Бяла Слатина е висок процента на ромските семейства с нисък икономически статус, изразяващ се в безработица, бедност и липса на средства за осигуряване на обучението. Голяма част от жилищата, обитавани от ромското малцинство са стари постройки, от тях има керпичени и са в незадоволително състояние. Липсват нормално-битови и хигиенни условия. Почти всички жилища са на улици без канализация, в следствие, на което са изградени санитарни възли на септични ями или шахти.

3.7 Заетост

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни. Добрата пропорция е – висок дял на заетите и нисък – на безработните лица.

Определянето на заетостта по сектори е доста трудно и възможностите са доста ограничени. Търсенето на труд в реалната икономика в Общината продължава да стагнира. Големият интерес, който се проявява към програмата “От социални помощи към осигуряване на заетост” се обяснява с липсата на други възможности за започване на работа. Затова счита ме, че може би по-добрият вариант за общините със силно депресирано търсене на труд е да се субсидират предлагането, а търсенето на труд. Заетостта в сектора на услугите преобладава.

Кратък анализ на заетостта в област Враца. Проблеми и тенденции.

През 2014 г. в област Враца са заявени общо 9 415 места, в т.ч.: 5 701 по програми за заетост и 3 714 в реалната икономика. От местата, заявени в реалната икономика, най-много са местата: от преработващата промишленост (936), от сферата на търговията (581), от административни и спомагателни дейности (321), от строителството и селското стопанство (319), от образованието (229), от държавното управление (208) и др.

През 2014 г. броят на започналите работа лица на първичния пазар е 3 909. През изтеклата година в област Враца в програми и проекти за обучение и заетост са включени общо 4 718 безработни. От тях в НП „ОСПОЗ“ са включени 3 608 лица.

В Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“ са включени 330 лица. В насърчителни мерки по ЗНЗ от началото на годината в област Враца са включени 118 безработни лица. В схеми по ОП „РЧР“, при които конкретен бенефициент е ГД „УЗ“, през 2014 г. са започнали работа нови 1 139 лица или 5.8% от започналите работа по схеми общо за страната.

3.8 Безработица

Брой регистрирани безработни лица в област Враца по общини и по групи безработни:

Табл.19

1. ОБЩ БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	12926	14683	15337	16455
Община Борован	749	764	776	997
Община Бяла Слатина	2 213	2 677	2981	3371
Община Враца	3 671	4 047	4200	4030
Община Козлодуй	1 249	1 518	1666	1838
Община Криводол	833	902	981	1111
Община Мездра	1 320	1 604	1480	1396
Община Мизия	706	761	785	834
Община Оряхово	951	1 053	1108	1173
Община Роман	678	745	711	705
Община Хайредин	532	612	650	1000

Табл.20

2. БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА БЕЗ, ИЛИ С ПО-НИСКО ОТ ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	3759	4132	4471	4799
Община Борован	487	442	585	570
Община Бяла Слатина	1 162	1 423	1475	1625
Община Враца	379	432	411	466
Община Козлодуй	533	575	626	652
Община Криводол	238	237	281	334
Община Мездра	189	205	236	199

Община Мизия	311	345	93	124
Община Оряхово	269	265	257	262
Община Роман	270	253	207	250
Община Хайредин	124	184	300	317

Табл.21

3. БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	732	825	1026	1026
Община Борован	20	21	35	35
Община Бяла Слатина	120	114	165	137
Община Враца	275	336	392	381
Община Козлодуй	16	24	33	43
Община Криводол	46	47	65	67
Община Мездра	131	118	144	139
Община Мизия	31	40	46	45
Община Оряхово	31	38	38	38
Община Роман	56	66	57	88
Община Хайредин	6	21	51	53

Табл.22

4. БРОЙ БЕЗРАБОТНИ МЛАДЕЖИ ОТ 18 ДО 29 ГОДИНИ	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	2424	3312	3371	2925
Община Борован	133	169	208	209
Община Бяла Слатина	422	549	673	575
Община Враца	595	954	750	627
Община Козлодуй	358	570	510	498
Община Криводол	169	193	254	199
Община Мездра	228	277	265	211
Община Мизия	104	146	128	110
Община Оряхово	166	192	220	178
Община Роман	143	147	137	116
Община Хайредин	106	115	226	202

Табл.23

5. БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА НА ВЪЗРАСТ НАД 55 ГОДИНИ	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	2956	3261	3578	3709
Община Борован	199	166	229	224
Община Бяла Слатина	544	653	791	797
Община Враца	857	898	886	914
Община Козлодуй	155	218	206	213
Община Криводол	186	204	244	251
Община Мездра	303	340	381	376
Община Мизия	193	211	213	227
Община Оряхово	254	268	285	303
Община Роман	159	156	130	169
Община Хайредин	106	147	213	235

Табл.24

6. БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С РЕГИСТРАЦИЯ НАД 1 ГОДИНА	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Област Враца	4716	5148	5435	7143
Община Борован	337	218	228	436
Община Бяла Слатина	948	1 050	1234	1650
Община Враца	999	1 079	1098	1349
Община Козлодуй	487	701	730	893
Община Криводол	320	330	285	469
Община Мездра	417	508	572	602
Община Мизия	311	345	351	383
Община Оряхово	409	430	450	502
Община Роман	341	349	288	314
Община Хайредин	147	136	199	545

Забележка: Данните по табл.19 за общ брой регистрирани безработни лица са средногодишни. Данните по останалите точки са взети към 31 декември на съответната година.

Състоянието на безработицата през 2014 г. в област Враца

- 1.1.1 Средногодишният брой на регистрираните безработни в област Враца през 2014 г. е 16455, със 1 119 броя по-голям в сравнение с предходната година.
- 1.1.2 Към края на м. декември 2014 г. броят на регистрираните безработни в област Враца е 15 654. Те са 4.5% от безработните в страната (351 051). Спрямо декември 2013 г. безработните в област Враца намаляват с 374 лица. Спрямо предходния

месец ноември 2014 г. безработните в област Враца намаляват с 363 лица.

- 1.1.3 Средногодишното равнище на безработица в област Враца през 2014г. е 22.0% (за страната – 11.2%). През декември 2014 г. равнището на безработица в област Враца е 20.9%, което е с 1.1 процентни пункта по-ниско от средногодишното. В сравнение с това за страната през м.декември 2014 г.(10.7%), равнището на безработица в област Враца е почти два пъти по-високо.

Състоянието на безработицата в община Бяла Слатина

Табл. 25

	Дирекция "Бюро по труда"		
	31.12.2012 г.	31.12.2013 г.	31.12.2014 г.
Безработни -общо	3523	4347	4233
Равнище на безработица /%/	37,2%	40,6%	47,2%
Работници	690	1081	931
Специалисти	474	651	537
Без специалност	2359	2615	2765

Табл. 26

	Община Бяла Слатина		
	31.12.2012 г.	31.12.2013 г.	31.12.2014 г.
Безработни -общо	2813	3360	3280
Равнище на безработица /%/	34,3%	38,1%	43,1%
Работници	534	797	676
Специалисти	416	578	477
Без специалност	1863	1985	2127

Табл. 27

	Дирекция "Бюро по труда"		
	31.12.2012 г.	31.12.2013 г.	31.12.2014 г.
Безработни - общо	3523	4377	4233
Висше	107	131	99
Средно	1261	1773	1563
Основно и по-ниско	2155	2443	2571

Табл. 28

	Община Бяла Слатина		
	31.12.2012 г.	31.12.2013 г.	31.12.2014 г.
Безработни -общо	2813	3360	3280
Висше	96	116	91
Средно	1045	1427	1249
Основно и по-ниско	1672	1817	1940

Табл. 29

Община Бяла Слатина	31.12.2012 г.	31.12.2013 г.	31.12.2014 г.
Безработни -общо	2813	3360	3280
До 19 г.	58	70	49
От 20 до 24 г.	239	289	236
От 25 до 29 г.	252	314	290
От 30 до 34 г.	303	353	375
От 35 до 39 г.	343	392	384
От 40 до 44 г.	315	385	393
От 45 до 49 г.	318	365	337
От 50 до 55 г.	332	401	419
Над 55 г.	653	791	797

Табл. 30 Брой безработни лица: / по данни на ДБТ/

Регистрирани безработни лица, към 31.12.2012 г.	2813
Регистрирани безработни лица, към 31.12.2013 г.	3360
Регистрирани безработни лица, към 31.12.2014 г.	3280

Табл. 31 Профили на безработните лица в Община Бяла Слатина към 31.12.2014 г. – рисковни групи безработни:

Брой безработни лица без, или с по-ниско от основно образование	1625
Брой безработни лица с намалена работоспособност	137
Брой безработни младежи от 18 до 29 години	275
Брой безработни лица на възраст над 55 години	797
Брой безработни лица с регистрация над 1 година	1650

Табл. 32 Данните с натрупване за съответната година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Дирекция "Бюро по труда"			Община Бяла Слатина		
	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Входящ поток	4204	4768	3796	3277	3596	2954
<i>Новорегистрирани</i>	4012	4561	3590	3095	3400	2770
<i>С възстановена регистрация</i>	192	207	206	182	196	184
Жени	1739	1938	1660	1352	1466	1293
Младежи до 29 години	1153	1282	1082	868	980	807
С висше образование	203	219	167	188	199	154
Изходящ поток	3706	3944	3910	2733	3047	3035
Постъпили на работа	2319	2387	2080	1638	1806	1598
- в т.ч. Чрез БТ	2152	2267	1908	1511	1721	1475
Отпаднали /чл.20, ал.4 от ЗНЗ/	1156	1272	1486	920	1016	1179
Отпаднали по други причини	231	285	344	175	225	258
Заявени работни места	2143	2811	2159	1571	1928	1656
Заети работни места	1886	2048	2140	1502	1896	1619
Свободни работни места	10	2	1	10	2	1
Натиск на пазара на труда	19	43	33	22	39	38

ИЗВОДИ:

➤ Местният трудов пазар в община Бяла Слатина показва увеличение на равнището на безработица.

➤ Сред секторите на икономиката, генериращи безработица няма съществени различия между общонационалните и местните фактори. Основните фактори, генериращи безработица в общината са свиването на заетостта в секторите на индустрията и на услугите.

➤ В общината са налице негативни демографски процеси, водещи до намаляване на населението, засилената емиграция спомага за допълнително намаляване на потреблението поради което и тук, както и в национален мащаб свиването на потребителското търсене е съществена предпоставка за намаляване на заетостта.

➤ В Община Бяла Слатина самонаемането не е приоритет на безработните и не е добре развито. Причините за това са както недобрата бизнес среда, така и недоверчивостта на хората.

4. Анализ на групите в риск/целеви групи в община Бяла Слатина

При направения анализ на социалната и икономическа обстановка в общината се констатираат рискове за най-бедните, уязвими и маргинализирани групи от хора или общности. По-голямата част от тях са представители на многодетни семейства или са самотни родители с нисък родителски капацитет, без образование. Някои от тях живеят в изолирани общности. В ромската етническа общност, която заема голям дял от броя на населението в общината, се генерират проблеми, рискове и дефицити, водещи до социално изключване. Всички тези групи от хора са в неравностойно положение на пазара на труда, поради преобладаване процента на нискоквалифицираните и нискообразовани лица. Налице е предпоставка за социално-икономическо неравенство: - висока безработица и в същото време – недостиг на квалифицирана работна ръка;

- малки или липса на доходи; липса на собственост при тези групи, което от своя страна води до противообществени прояви и рискове, засягащи подрастващото поколение – децата.

На фона на тези констатации и характеристики на групите се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях са коренно население на територията на Общината.

Жизнено важен и основен фактор за стандарта на живот, който водят различните социални групи в Общината е размерът на доходите. Доходите и тяхната периодичност са тези, които определят и оказват влияние върху формирането на рисковите групи. Има и редица други фактори, които въздействат и върху уязвимостта на индивидите, а именно:

- наличие на безработица при лица в трудоспособна възраст;
- ниски доходи при лица в извън трудоспособна възраст /пенсионери/;
- структура и численост на семейството;
- увреждане или здравословен проблем на член от семейството;
- липса на жилище;
- принадлежност към етнически малцинствени групи;
- местоживеене в отдалечени и /или изолирани населени места.

От направените проучвания и анализ на рисковите групи в община Бяла Слатина се констатира, че фактори, които влияят върху уязвимостта на населението на територията на Общината са:

• общите демографски тенденции, които са идентични с тези за страната – ниска раждаемост и висока смъртност /демографски срив/. Променя се възрастовата структура на населението в посока – намаляване на дял от детското население и увеличаване на възрастовото население – над 60 години;

• неизменните процеси на обезлюдяване на селските райони – предимно малките населени места и по този начин задълбочаване на пропорциите в териториалното разпределение на населението, т. е. увеличаване на броя на населението предимно в трудоспособна възраст в големите градове;

• дефицити на възможности, относно грижата за близките, които имат нужда- деца или стари хора с или без увреждания.

Във връзка с тези фактори се формират две основни рискови групи- деца и стари хора.

Преодоляването на влиянието на доходите и другите гореизброени фактори върху населението и сформиралите се рискови групи е възможно чрез воденето на социална политика за превенция и предприемане на конкретни мерки в предоставяне на качествени социални услуги по отношение на тези групи.

Анализът на рисковите групи в община Бяла Слатина не може да направи пълна класификация на тези групи, поради липса на достатъчно информация. Целта на анализа на групите в риск е да начертае:

- приоритетите в Общината за задоволяване на жизнените потребности чрез социална закрила- помощ и подкрепа в семейна среда;
- необходимостта от развитието на конкретни социални услуги.

4.1 Деца, настанени в специализирани институции и резидентен тип услуги. Приемна грижа. Осиновявания.

Анализът на ситуацията определя основните проблеми, които се отнасят до действителната обстановка, относно състоянието и развитието на социалните услуги и необходимостта от разкриването и предоставянето им в община Бяла Слатина. В резултат на проучването се разкриват причините, пораждащи конкретната социална визия на неравенство на уязвимите групи население на основата на социално-икономически и други неблагоприятности. Провеждането на социалното проучване очертава основните фактори, които влияят върху формирането на рисковите групи, нуждаещи се от предоставяне на социални услуги извън биологичното семейство.

При анализа на рисковите групи, беше установено липсата на достатъчно данни за броя на лицата, особено тези, които са в потенциален риск. Една от причините за това е, че социалната политика, изразяваща се в направления за социална закрила, т. е. - социално подпомагане и в социални услуги не е насочвана към превенция на риска от социално изключване. Данните за броя на лицата /деца и стари хора/ от съответните целеви групи /с изключение на настанените в специализирани институции/ са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е следствие от съчетаване на различни фактори, а не последица от една, единствена причина.

4.1.1 Деца, настанени в ДМСГД

На територията на община Бяла Слатина няма разкрит и действащ ДМСГД /Дом за медико-социални грижи за деца/.

За периода 2012-2014 г. в ДМСГД гр.Враца за отглеждане са настанени деца от община Бяла Слатина, както следва:

- към 31.12.2014 г. - 2 бр.;
- за 2013 г. - 7 бр.;
- за 2012 г. - 13 бр.

4.1.2 Деца, настанени в ДДЛРГ

На територията на община Бяла Слатина през 2010 г. е закрит ДДЛРГ с. Бърдарски геран и са открити два Центъра за настаняване от семеен тип.

4.1.3 Деца, настанени в ДДМУИ

Към 31.12.2014 г. броя на децата и младежи с увреждания настанени в ДДМУИ с. Търнава са 19, от които момичета 8 и момчета -11.

Таблица 33: Брой деца настанени в специализирани институции

Деца, настанени в ДМСГД			
	2012	2013	2014
общо за общината	13	7	2
Деца, настанени в ДДЛРГ			
	2012	2013	2014
общо за общината	10	5	1
Деца, настанени в ДДМУИ			
	2012	2013	2014
общо за общината	1	0	0

4.1.4 Деца, настанени в резидентен тип услуги

През 2014 г. Община Бяла Слатина разкри два броя – Център за настаняване от семеен тип /ЦНСТ/ за деца и младежи с увреждания с капацитет 14 деца/младежи с увреждания по проект „Като в свой дом“. Проектът е по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Да не изоставяме нито едно дете“ – Компонент 2 –

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007 – 2013 г.“

През 2010 г. със заповед на Изп. Директор на АСП/МТСП в община Бяла Слатина е закрит дом за деца лишени от родителска грижа в с. Бърдарски геран и са открити два центъра за настаняване от семеен тип с капацитет за ЦНСТ 1– 15бр. и ЦНСТ 2 капацитет - 15 бр.

Целта на разкритите центрове е осигуряване на качеството на живот, което да гарантира пълноценното, физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете в естествената за него среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа.

През 2010 г. със Заповед на Изп. Директор на АСП/ МТСП в Община Бяла Слатина се разкрива нов модел на **СУО от резидентен тип „Преходно жилище” /ПЖ/**.

Услугата е с капацитет 8 младежи и девойки на възраст от 16 до 18 години.

4.1.5 Деца, настанени в приемни семейства

По данни на ДСП Бяла Слатина настанените деца в приемни семейства на територията на община Бяла Слатина през 2014 г.- са 10 бр. , 2013 г. – 11 бр. и за 2012 г. – 7 бр.

4.1.6 Осиновявания

Осиновените деца на територията на община Бяла Слатина през 2014 г. са 17 бр. едно, от които момиче, осиновено от социална услуга от резидентен тип “ПЖ”, за 2013 г. – 5 бр. и 2012 г. – 6 бр.

Таблица 34: Брой деца настанени в резидентен тип услуги, приемни семейства и осиновени деца

Деца, настанени в резидентен тип услуги			
	2012	2013	2014
общо за общината	10	11	15
Деца, настанени в приемни семейства			
	2012	2013	2014
общо за общината	7	11	10
Осиновени деца			
	2012	2013	2014
общо за общината	6	5	17

4.2 Деца в риск

Предоставените данни от ДСП гр. Бяла Слатина за броя на децата с увреждания показва една тревожна тенденция, свързана с увеличаването им. През 2012 г. броят на децата с увреждания е 117, през 2013 г. – 127 и 141 деца за 2014 г.

4.2.1 Деца с физически увреждания

4.2.2 Деца с умствена изостаналост

4.2.3 Деца с други увреждания

Таблица 35: Брой деца с увреждания

Деца с физически увреждания			
	2012	2013	2014
общо за общината	85	91	99
Деца с умствена изостаналост			
	2012	2013	2014
общо за общината	5	6	8
Деца с други увреждания			
	2012	2013	2014
общо за общината	17	20	24

Децата с увреждания, посещаващи детски и учебни заведения са обхванати от ресурсно подпомагане.

4.2.4 Деца, изоставени на ниво родилен дом

Таблица 36: Деца, изоставени на ниво родилен дом

Деца, изоставени на ниво родилен дом			
	2012	2013	2014
общо за общината	4	2	3

4.2.5 Деца в риск от отпадане от училище

Таблица 37: Деца, изоставени на ниво родилен дом

4.2.6 Деца с родители в чужбина

Таблица 38: Деца с родители в чужбина

Деца с родители в чужбина			
	2012	2013	2014
общо за общината	2	7	6

4.2.7 Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години

Таблица 39: Деца с родители в чужбина

Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години			
	2012	2013	2014
общо за общината	9	12	50

4.2.8 Деца в многодетни семейства

Таблица 40: Деца с родители в чужбина

Деца в многодетни семейства			
	2012	2013	2014
общо за общината	9	6	11

4.2.9 Деца на самотни родители

Таблица 41: Деца с родители в чужбина

Деца на самотни родители			
	2012	2013	2014
общо за общината	6	4	5

4.2.10 Деца жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила

Таблица 42: Деца с родители в чужбина

Деца жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила			
	2012	2013	2014
общо за общината	3	1	2

4.2.11 Деца с противообществени прояви

Таблица 43: Деца с родители в чужбина

Деца с противообществени прояви			
	2012	2013	2014
общо за общината	41	27	40

По данни на ДПС на РУП Бяла Слатина към 31.12.2014 г. са регистрирани 27 деца, извършили кражби и 3 деца, извършили насилие. Като причина за извършване на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни може да се посочат: слаб родителски контрол или липса на такъв; нисък социален статус; културен и образователен ценз на членовете на семейството. Безспорен факт е и безработицата на родителите, условията на живот и недостатъчен контрол от институциите.

4.3 Пълнолетни лица с увреждания

4.3.1 Лица с физически увреждания

4.3.2 Лица с психични заболявания

4.3.3 Лица с умствена изостаналост

4.3.4 Лица с деменция

4.3.5 Стари хора с увреждания

Таблица 44: Пълнолетни лица с увреждания

Лица с физически увреждания			
	2012	2013	2014
общо за общината	1923	1918	1903
Лица с психични заболявания			
	2012	2013	2014
общо за общината	22	24	25
Лица с умствена изостаналост			
	2012	2013	2014
общо за общината	16	15	18
Лица с деменция			
	2012	2013	2014
общо за общината	8	9	11
Стари хора с увреждания			
	2012	2013	2014
общо за общината	299	303	317

4.4 Лица, трайно настанени в институции

4.4.1 Хора с увреждания, настанени в институции

Наличието на увреждания поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Данните за лицата с увреждания, предоставени от ДСП за община Бяла Слатина, отразяват броя на подпомаганите лица по ЗИХУ.

Таблица 45: Брой лица с увреждания, настанени в специализирани институции

/ по данни на настанителни заповеди в ХУСУ/

Лица с увреждания, настанени в СИ в същата община през 2012 г.	8
Лица с увреждания, настанени в СИ в същата община през 2013 г.	7
Лица с увреждания, настанени в СИ в същата община през 2014 г.	5

.Лица с увреждания, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2012г.	2
Лица с увреждания, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2013г.	3
Лица с увреждания, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2014г.	5

Лица с увреждания, настанени в СИ в друга област през 2012 г.	2
---	---

Лица с увреждания, настанени в СИ в друга област през 2013 г.	0
Лица с увреждания, настанени в СИ в друга област през 2014 г.	0

Лица с увреждания, чакащи за настаняване в СИ, 2013 г.	4
Лица с увреждания, чакащи за настаняване в СИ, април 2014 г.	3

Таблица 46: Пълнолетни лица с увреждания към 31.12.2014г.

Лица с физически увреждания	1903
Лица с множествени увреждания	549
Лица с умствена изостаналост	18
Лица с психични заболявания	25
Лица със сензорни увреждания	423

Тези данни включват сборна група хора в трудоспособна възраст, които в следствие на заболяване са придобили увреждане.

Основните проблеми на хората с увреждания са: недостиг на здравни услуги и рехабилитация; липса на специализиран транспорт от селата към общинския център, където се изпълнява услугата – ограничен достъп на живеещите в селата до качествени здравни и рехабилитационни услуги; изолация от пазар на труда; ниски доходи на лицата и техните семейства; социална изолация в общността; липса на дневна/почасова грижа; липса на подкрепа за семейството; недостъпна архитектурна среда.

На територията на община Бяла Слатина няма специализирана институция за настаняване на хора с увреждания. Поради тази причина хората с увреждания се настаняват извън Общината, както в същата област, така и на територията на друга област в страната.

Основните идентифицирани нужди са: предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация; изграждане на умения за независим живот; обучения за активно включване на пазара на труда; осигуряване на подкрепа за семейството и подкрепа за социално включване в общността.

Поради ограничения брой специализирани институции за лица с увреждания и с цел интеграция в общността, са предвидени редица форми на социални услуги, от които се възползват следният брой нуждаещи се:

Таблица 47: Лица с увреждания, ползващи социални услуги /по данни на настанителни заповеди в ХУСУ/

Лица с увреждания, ползващи социални услуги, 2012 г.	215
Лица с увреждания, ползващи социални услуги, 2013 г.	345
Лица с увреждания, ползващи социални услуги, 2014 г.	345

4.4.2 Стари хора, настанени в институции

За периода 2012 г. – 2014 г. в специализирани институции са настанени 83 стари хора, като от тях 57 са в Дом за стари хора, а останалите са извън територията на Общината

Таблица 48: Стари хора, настанени в специализирани институции (СИ)

Стари хора, настанени в СИ в същата община през 2012 г.	21
Стари хора, настанени в СИ в същата община през 2013 г.	13
Стари хора, настанени в СИ в същата община през 2014 г.	21

Стари хора, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2012 г.	11
Стари хора, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2013 г.	9
Стари хора, настанени в СИ в същата област, извън общината през 2014 г.	8

Стари хора, чакащи за настаняване в СИ, 2013 г.	3
Стари хора, чакащи за настаняване в СИ, към април 2014 г.	2

За подпомагане на тази група хора са разкрити и други форми на социални услуги, като ползвателите за периода 2012 г. - 2014 г. са:

Таблица 49: Брой стари хора, ползващи социални услуги

Стари хора, ползващи социални услуги, 2012 г.	110
Стари хора, ползващи социални услуги, 2013 г.	202
Стари хора, ползващи социални услуги, 2014 г.	212

Таблица 50: Лица, трайно настанени в институции

Хора с увреждания, настанени в институции			
	2012	2013	2014
общо за общината	12	10	10
Стари хора, настанени в институции			
	2012	2013	2014
общо за общината	32	24	29

4.5 Общности и групи в неравностойно положение

4.5.1 Безработни

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното работоспособно население. Официалните данни за безработицата в община Бяла Слатина са следните:

Таблица 50: Регистрирани безработни лица

Регистрирани безработни лица, към 31.12.2012 г.	2 677
Регистрирани безработни лица, към 31.12.2013 г.	2981
Регистрирани безработни лица, към 31.12.2014 г.	3371
Брой безработни лица без, или с по-ниско от основно образование	1625
Брой безработни лица с намалена работоспособност	137
Брой безработни младежи от 18 до 29 години	575
Брой безработни лица на възраст над 55 години	797
Брой безработни лица с регистрация над 1 година	1650

Местният трудов пазар в община Бяла Слатина показва нарастване на равнището на безработица, но то няма устойчив характер и поставя голяма част от населението на Общината в неравностойно положение. От групата на безработните най-засегнати са:

- ✓ Хора в предпензионна възраст, които не са конкурентноспособни на пазара на труда;
- ✓ Младежи от 18 до 29 години;
- ✓ Хора със средно и по-ниско образование;
- ✓ Хора с намалена работоспособност.

Безработицата сериозно се отразява на качеството на живот на всички членове на семейството, но в най-голяма степен – на децата.

4.5.2. Етнически общности в неравностойно положение

В ромските общности са налице различни фактори, пораждащи бедността – ранното отпадане от училище, ниско образование, липса на професионална квалификация, липса на трудови навици, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални и образователни услуги. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затвореният цикъл е необходима комплексна интервенция, насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование. Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителите, в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина, с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и младите хора и гарантиране на бъдеща конкурентоспособност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

4.5.3 Самотно живеещи стари хора

По данни на ГРАО община Бяла Слатина към 31.12.2012 г. наброява 26 780 жители, като от тях 4 204 са жени на възраст над 60 години и 2552 са мъже над 63 години. През 2013 г. при население 26 499, 4 184 са жени над 60 години и 2 556 – мъже над 63 години. За 2014 г. година броят на жените над 60 години е 4 130, а на мъжете над 63 години- 2 536. Основен проблем на самотно живеещите хора е рискът от социална изолация, достъп до различни здравни, социални и други услуги.

5. Действащи социални услуги на територия на община Бяла Слатина

Проучването, относно необходимостта от предоставяне на социални услуги на територията на община Бяла Слатина е във връзка с оценяването на капацитета от наличните човешки, финансови и материални ресурси, с които разполагат самите услуги. Целите на проучването на тези ресурси са:

- да се предотвратят рисковете за отделните целеви групи;
- да се набележат формите и методите за справяне с тези рискове.

Този анализ за съществуващите социални услуги в община Бяла Слатина е направен на базата на подадената информация от доставчиците на социални услуги.

Действащите социални услуги в община Бяла Слатина предоставят пакет от услуги за следните категории целеви групи:

- деца с или без увреждания;
- лица в трудоспособна възраст с или без увреждания;
- стари хора /в пенсионна възраст/.

На всяка от рисковите групи се предоставят услуги за задоволяване на потребностите, едни от които в СИ /специализирани институции/, други- в социални услуги в общността, с дългосрочен и краткосрочен план.

5.1 Социални услуги за деца в община Бяла Слатина

За периода 2012- 2014 г. действащите социални услуги за деца на територията на община Бяла Слатина са следните:

1. СИ /Специализирани институции/ –ДДМУИ, с. Търнава.
2. СУО /Социални услуги в общността от резидентен тип/:
  - ЦНСТ /Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, на възраст от 3 до 10 години и от 11 до 16 години в с. Бърдарски геран- 2 бр./;
  - Преходно жилище за деца без увреждания, на възраст от 16 до 18 години в гр. Бяла Слатина.
3. СУО /Социални услуги в общността/:
  - **„Център за деца и родители „Аз и моето семейство”, който е комплексна, интегрирана и устойчива грижа за социално включване на рисковите групи /деца и семейства/ в Общината. Дейностите се осъществяват с финансовата подкрепа на Международната банка за възстановяване и развитие – СБ /по Проект за социално включване на МТСП/.**

Няма разкрит и действащ в Общината Център за работа с деца и семейства на възраст от 7 до 18 години – ЦОП /Център за обществена подкрепа/ .

Към момента няма разкрита съпътстваща и подкрепяща услуга за социална, медицинска и психологична рехабилитация за деца и младежи с увреждания на възраст от 7 до 29 години /ЦСРИ- Център за социална рехабилитация и интеграция/.

5.1.1 Специализирани институции за деца и младежи

Към 31.12.2014 г. на територията на община Бяла Слатина функционира специализирана институция /ДДМУИ/ за деца и младежи с увреждания в с. Търнава – потребители 19 бр., от които 11 момчета и 8 момичета.

5.1.2 Социални услуги в общността за деца

През 2010 г. със Заповед на Изп. Директор на АСП/ МТСП в Община Бяла Слатина се разкрива нов модел на **СУО от резидентен тип „Преходно жилище” /ПЖ/.**

Услугата е с капацитет 8 младежи и девойки на възраст от 16 до 18 години, делегирана държавна дейност, с финансиране от РБюджет- 56 160 лв. за 2014 г.

Настанени са 7 потребители, от които 4 момичета и 3 момчета /през 2010 год./

За периода на 2012 г. в ПЖ са настанени 5 потребители.

За периода на 2013 г.- 7 потребители.

Към 31.12.2014 г. ползвателите на СУО „Преходно жилище” са 5, от които 2 момичета и 3 момчета.

Към настоящия момент потребителите на ПЖ са 4 - 1 момиче и 3 момчета.

През 2010 г. със Заповед на Изп. Директор на АСП/МТСП в община Бяла Слатина е закрит Дом за деца лишени от родителска грижа в с. Бърдарски геран и са открити два Центъра за настаняване от семеен тип с капацитет за ЦНСТ 1– 15 бр. и ЦНСТ 2 капацитет -15 бр.

Целта на разкритите центрове е осигуряване на качество на живот, което да гарантира пълноценното физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете в естествената за него среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа.

Към 2014 г. броят на ползвателите на услугата в ЦНСТ 1 са 12 бр., от които момичета 7 бр. и момчета 5 бр., ЦНСТ 2- 17 бр., от които момичета 8 бр., момчета -9 бр.

Към 2013 г. в ЦНСТ 1 - 29 бр., от които момичета 12 бр., момчета 17 бр.. ЦНСТ 2 – 20 бр., от които момичета – 10 бр., момчета -10 бр.

Към 2012 г. в ЦНСТ 1 -34 бр., от които момичета -7 бр., момчета -5 бр. ЦНСТ 2 – 15, от които момичета-5 бр. и момчета -10 бр.

- „Център за деца и родители „Аз и моето семейство”, който е комплексна, интегрирана и устойчива грижа за социално включване на рисковите групи /деца и семейства/ в общината. Дейностите се осъществяват с финансовата подкрепа на Международната банка за възстановяване и развитие – СБ /по Проект за социално включване на МТСП/.

5.1.3. Приемна грижа

Съгласно подписано партньорско споразумение № СИ 01-73/08.12.2011 г. община Бяла Слатина е партньор на Агенция за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проект „И аз имам семейство” по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Приеми ме”, бюджетна линия BG051PO001-5.2.11. Проектът е в изпълнение на Стратегията на правителството „Визия за деинституционализацията на децата в Република България” и е насочен към развитие на приемната грижа като алтернатива на настаняването на децата в специализирани институции. Приоритет при неговата реализация е помощта за бебетата и децата до 3 години, както и за децата с увреждания.

Община Бяла Слатина в качеството ѝ на партньор на Агенция за социално подпомагане, успешно вече четири години предоставя услугата „Приемна грижа”. От началото на изпълнение на проекта до края на месец декември 2014 г. в Общината са подадени 35 заявления за кандидатстване за приемни семейства, от които 8 кандидати са се отказали в процеса на проучване, 2 кандидати за професионално приемни родители са отхвърлени от Комисията по приемна грижа; 2 професионални приемни семейства са заличени от регистъра на приемните семейства, воден от РДСП – Враца и двадесет и три са утвърдените активни професионални приемни семейства по проекта.

През проекта до края на 2014 г. са преминали 43 деца, от които 2 са осиновени в страната, 9 са осиновени в чужбина, 4 са реинтегрирани, а 1 е настанено при близки и роднини. По проекта община Бяла Слатина извършва набиране, подбор, оценка и обучение на кандидатите за приемни семейства, сключва договори с професионалните приемни семейства и реално предоставя социалната услуга. Продължава работата по наблюдение на адаптацията на децата в приемните семейства, осъществяват се редовни проверки на качеството на предоставяната грижа на настанените деца. Общината продължава адекватно да оказва помощ на приемните семейства и настанените в тях деца. Екипът за администриране на проекта се състои от 2 лица - администратор и счетоводител, а екипът по приемна грижа е от двама социални работници.

За периода 2012 – 2014 година са проведени 6 обучения на кандидати за приемни и родители и едно индивидуално обучение на вече утвърдено и действащо професионално приемно семейство, поради наличие промяна в обстоятелствата, свързана с работата по случая на едно от настанените в него деца. Проведени са 3 Супервизии на приемните семейства, една от които от външен експерт психолог, осигурена по проект «И аз имам семейство» и две, организирани съвместно от ЕПГ Бяла Слатина и Отдела за закрила на детето към Дирекция «Социално подпомагане» гр.Бяла Слатина.

За реализиране на основните дейности по проект «И аз имам семейство» са предвидени средства до 31.10.2015 г.

5.1.4 Нови модели на социални услуги

През 2010 г. със Заповед на Изп. Директор на АСП/ МТСП в Община Бяла Слатина се разкрива нов модел на **СУО от резидентен тип „Преходно жилище” /ПЖ/**.

Услугата е с капацитет 8 младежи и девойки на възраст от 16 до 18 години, делегирана държавна дейност, с финансиране от републиканския бюджет - 56 160 лв. за 2014 г.

Настанени са 7 потребители, от които 4 момичета и 3 момчета /през 2010 г./

Към 31.12.2014 г. ползвателите на СУО „Преходно жилище” са 5, от които 2 момичета и 3 момчета.

Към настоящия момент потребителите на ПЖ са 4 - 1 момиче и 3 момчета.

Необходимостта от разкриването на социалната услуга от резидентен тип е наличието на потребности, относно формиране на умения и стимулиране на готовност у младежите и девойките на възраст от 16 до 18 години за окончателно напускане на специализираната институция.

При стартирането на този алтернативен модел за предоставяне на социални услуги са заложили цели, с които са създадени среда, близка до семейната и условия:

- за взаимопомощ и подкрепа;
- за посредничество при нарушени взаимоотношения в семейството, при нарушени взаимодействия с институциите- училище, социални, здравни и др.;
- за социална закрила и подпомагане на потребителите на ПЖ;
- за формиране и затвърждаване на умения за водене на пълноценен самостоятелен начин на живот;
- за интеграция на младежите и девойките в обществото- социална компетентност и професионално ориентиране.

Всяка социална услуга има своята конкретна мисия, когато се открива и става действаща услуга.

За социалната услуга в общността от резидентен тип „Преходно жилище” мисията ѝ е:

- децата– момичета и момчета на възраст от 16 до 18 години да придобият все по-голяма самостоятелност с извършване на дейности, които са насочени в най-добрия им интерес за тяхното развитие;
- реализиране на техния пълен потенциал и израстване като личности в периода на ползване на тази услуга /2- годишен/.
- Разкриването на социални услуги в община Бяла Слатина е съобразено с изискванията в нормативната уредба на българското законодателство;
- с търсенето и заявените потребности от социална закрила- помощ и подкрепа, за медицинска и психологична рехабилитация, за социално– правни консултации от рисковите групи.

Действащите социални услуги осигуряват добри условия за развитие и осъществяване на интегративния характер в социалната работа за предоставяне на индивидуализирана социална грижа, относно задоволяването на потребностите на уязвимите социални групи.

В община Бяла Слатина се предоставят социални услуги и в **„Център за деца и родители „Аз и моето семейство”, който е комплексна, интегрирана и устойчива грижа за социално включване на рисковите групи /деца и семейства/ в Общината. Дейностите се осъществяват с финансовата подкрепа на Международната банка за възстановяване и развитие – СБ /по Проект за социално включване на МТСП/.**

Изграден е Общностен център за деца и семейства, който предоставя пакет от социални услуги– здравни, образователни, психологична и медицинска рехабилитация, социални и правни консултации. Оборудвани са кабинети за съответните консултации- кабинет за здравна консултация, за психо- социални и правни консултации за деца и семейства, зала за кинезитерапия и рехабилитация.

Основните цели на проекта са:

- създаване в Община Бяла Слатина на условия за социално включване и намаляване на бедността сред децата от уязвимите групи чрез инвестиране в ранното детско развитие /на възраст от 0 до 7 години/.
- Подобряване готовността на децата от семейства с ниски доходи и децата с увреждания за включване в образователната система.
- Подкрепа за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители.

Към момента са реализирани следните услуги:

- „Допълнителна подготовка за равен старт в училище“ с участието на 40 деца. Сформирани бяха 2 групи от по 20 деца за лятно училище, на които предстоеше обучение в първи клас за уч. 2014/2015 г. Услугата се предостави през периода август/ септември 2014 г. .

- „Здравна консултация за деца“. Услугата стартира през месец септември 2014 г. Здравната консултация се предоставя от консултантите - педиатър, стоматолог, мед. сестра и здравен медиатор. До момента са проведени над 60 здравни беседи с цел повишаване на здравната култура сред рисковите групи. Осъществени са над 1000 диагностични прегледи от педиатър във връзка с правилното психомоторно и физическо развитие при децата на възраст от 0 до 7 години. Проведени са над 200 консултативни прегледи на рисковите групи от стоматолог.

- „Ранна интервенция на уврежданията“ чрез Център за ранна интервенция на уврежданията и „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания“, която стартира на 01.08. 2015 г. Екипът на НПО –Сдружение „Първи юни“, предоставящ услугите се състои от социален работник, педиатър, рехабилитатор, психолог, логопед, специален педагог и медиатор. Към момента се работи с 10 деца на възраст от 0 до 7 години.

Проектът трябваше да приключи на 30.09.2015 г., но срокът за предоставяне на услугите в центъра „Аз и моето семейство“ се удължи до 31.12.2015 г.

Център за настаняване от семеен тип 1 за деца и младежи с увреждания – с капацитет 14 деца

Център за настаняване от семеен тип 2 за деца и младежи с увреждания – с капацитет 14 деца

Двата броя Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания са разкрити по проект „Като в свой дом“ – проектът е по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ “Да не изоставяме нито едно дете“- Компонент 2 – Оперативна програма за развитие на човешките ресурси 2007- 2013 г.“, финансирана с подкрепа на Европейския съюз, чрез Европейския социален фонд . Неговата основна цел е реализиране на устойчив модел за деинституционализация на деца и младежи с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез развитие на социалните услуги от резидентен тип.

След проведен предварителен подбор и оценка, са назначени 34 лица квалифициран персонал, включващ ръководител – 1 бр., психолог – 1 бр., социален работник – 2 бр. логопед – 1 бр., арт-трудотерапевт – 1 бр., възпитател – 2 бр., рехабилитатор – 1 бр. медицинска сестра – 2 бр., здравен консултант – 1 бр., консултант социални дейности – 1 бр., детегледач – 10 бр., хигиенист – 4 бр., пазачи – 4 бр., домакин – 1 бр., огняр-поддръжка -1 бр., съобразно нуждите на децата и младежите и изискванията по проекта. Проведено е обучение на назначените кадри, съвместно с АСП и ДАЗД и опознавателни срещи с всички деца и младежи с увреждания, настанени в специализирани институции. Насочените от ДАЗД деца и младежи са 24 бр. за новооткритите центрове. Услугата се предоставя на територията на гр. Бяла Слатина, но обхваща потребители от с. Търнава, гр. Мездра и с.Гомотарци в съответствие с Националната карта на резидентните услуги. За да се осигури тяхната устойчивост след приключване на проекта, са предприети действия те да станат делегирана държавна дейност.

Важно е социалните услуги да не се разглеждат в тесен смисъл, като се изключват здравните и образователни услуги, а в по-широк смисъл, като включват в себе си интегрирани и между секторни като здравни, образователни и др. Съвременната социална услуга е гъвкава и индивидуализирана, което предполага в процеса на нейното реализиране възможност за оценка и индивидуална интервенция. Социалната интеграция на деца и младежи с увреждания означава тяхното активно включване и вграждане на всички сфери на обществения живот.

С разкриването на двата центъра за настаняване от семеен тип се гарнатира пълноценното физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете и младеж с увреждане в естествената за него среда, чрез осигуряване на

индивидуална грижа и подкрепа.

През 2010 г. със Заповед на Изп. Директор на АСП/МТСП в община Бяла Слатина е закрит дом за деца лишени от родителска грижа в с. Бърдарски геран и са открити два центъра за настаняване от семеен тип с капацитет за ЦНСТ 1– 15 бр. и ЦНСТ 2 капацитет - 15 бр. Целта на разкритите центрове е осигуряване на качество на живот, което да гарантира пълноценното, физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете в естествената за него среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа.

Към 2014 г броят на ползвателите на услугата в ЦНСТ 1 са 12 бр., от които момичета 7 бр. и момчета 5 бр., ЦНСТ 2- 17 бр., от които момичета 8 бр., момчета -9 бр.

Към 2013 г. в ЦНСТ 1 - 29 бр., от които момичета 12 бр. , момчета 17 бр.. ЦНСТ 2 – 20бр., от които момичета- 10 бр., момчета -10 бр. Към 2012 г. в ЦНСТ 1 -34 бр., от които момичета -7 бр., момчета -5 бр. ЦНСТ 2 – 15, от които момичета-5 бр. и момчета -10 бр.

5.2 Социални услуги за пълнолетни лица с увреждания в община ...

5.2.1 Специализирани институции за възрастни

На територията на общината към 31.12.2014 няма специализирани институции за възрастни хора.

5.2.2 Услуги в общността за възрастни

Наблюдавано жилище гр. Бяла Слатина е социална услуга в общността от резидентен тип за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции. Услугата се предоставя и на младежи и девойки, навършили пълнолетие - до 25 години, които са в риск- нямат семейства или не получават семейна подкрепа, на младежи и девойки, които се нуждаят от помощ и подкрепа за социална интеграция и професионална реализация при прехода им към самостоятелен и независим живот. Жилището разполага със собствен офис, намиращ се на ул. „Одрин” №4. Услугата се предоставя в масивна двуетажна сграда, междублоково пространство на ж. к. /краен квартал/. Материалната база е в добро състояние.

СУО „НЖ” е делегирана държавна дейност с капацитет 8 места и с финансиране от Републиканския бюджет като средствата, предоставени за 2014 г. са в размер на 48 080 лв.

В момента в услугата са настанени 2 потребители в риск от двата пола.

Целите на социалната услуга „НЖ” са: при престоя си, лицата да получават социална закрила- финансова помощ, психо-социална подкрепа, социална интеграция и посредничество за намиране на работа и жилище.

Мисията на този вид услуга е осъществяване на дейности за постигане на социално включване, които ще допринесат за осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот на лицата в риск на възраст от 18 до 25 години в среда, близка до семейната. При престоя си, тези лица трябва да успеят да изградят умения, да стимулират готовност за справяне с предизвикателствата на живота извън защитената среда, за да могат да продължат да водят самостоятелен и независим живот.

Ценното в самата услуга „Наблюдавано жилище” е младежите и девойките да бъдат стимулирани да бъдат съавтори и собственици на личните си стратегии за своята промяна и за собственото си развитие, за да се чувстват сигурни и уверени, поемайки по своя собствен житейски път.

Личен асистент – проект „Подкрепа за достоен живот”, дейност „Личен асистент” на община Бяла Слатина – от началото на 2011 г. до края на месец април 2015 г. беше предоставяна на 125 потребители и осигурена заетост на 95 лични асистенти. Проектът е осигурявал подкрепа и качествени грижи за достоен живот на лица и деца с трайни увреждания, които не са в състояние да водят самостоятелен начин на живот. В същото време се е осигурявала трудова заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст, регистрирани в Дирекция „Бюро по труда”. Проектът е финансиран по ОП РЧР. Срокът за предоставяне на услугата е многократно удължаван поради наличие на финансов ресурс по схемата.

Личен асистент – проект „Нови възможности за грижа” - от 01.06.2015 г. Община Бяла Слатина продължава дейностите по предоставяне на социална услуга „личен асистент”, чрез проект „Нови възможности за грижа” по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Реализирането на проекта се осъществява въз основа на сключено партньорско споразумение между бенефициента Агенция за социално подпомагане и община Бяла Слатина като партньор.

Целта на проекта е преодоляването на социалната изолация на лица с увреждания и семейства, в които има деца с увреждания и самотно живеещи стари хора, а зависими от постоянни грижи, чрез създаване на възможности лицето с трайни увреждания само (или чрез своя законен представител), да получи право на индивидуален бюджет за ползване на услугата, като избере своя личен асистент и определи как социалната услуга да бъде организирана във времето. Продължителността на проекта е 10 месеца. Към месец юли 2015 г. са назначени 93 лични асистенти, които обгрижват 126- ма потребители на територията на Общината, като 13 от тях са деца.

5.3 Социални услуги за стари хора в община Бяла Слатина

5.3.1 Специализирани институции за стари хора

Дом за стари хора в с. Попица - се намира на 6 км от общинския център в с. Попица. Домът е разположен вътре в населеното място, пътят към дома е асфалтиран и добре поддържан. Домът е разположен на 4200 кв.м площ. Сградата представлява модерен двуетажен комплекс, със застроена площ 1902 кв., композиционно в структурирана от четири двуетажни сектора. Дворът на дома представлява паркова градина с обособени кътове за отдих. Собствеността е публично общинска. Състоянието на материалната база е отлично и е пригодно за достъп на хора с увреждания. Капацитетът е 60 места.

Бюджетът за 2014 г. на институцията е както следва:

- средства от републикански бюджет 372 064 лв.
- от общински бюджет 6 000 лв. (съфинансиране по проект

за изграждане на слънчеви панели за БГВ)

В дома се настаняват лица, навършили възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, съгласно КСО, включително и на онези от тях, които имат процент намалена трудоспособност, установен с ЕР на ТЕЛК НЕЛК. В момента са настанени 59 лица.

Основните цели в дейността на институцията са: преодоляване на основни проблеми, които са характерни за старите хора – липса на социални контакти, сигурност и дейности, осмислящи ежедневието им; задоволяване на ежедневни, здравни, рехабилитационни и образователни потребности, потребности от организиране на свободното време и контакти със семейство, приятели, близки; гарантиране на равноправното им положение, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и неприкосновеността им, както и правото да взимат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи.

Услуги, които се предлагат: консултиране; постоянна грижа; рехабилитация и физиотерапия; информиране и обучение; групова работа; осигуряване на качествена и здравословна храна, съобразена с изискванията на стандартите и критериите за хранене-спазват се диети, осигурен е личен избор за ястия; организиране и провеждане на културни мероприятия, чествания на национални, религиозни и лични празници, здравни беседи, екскурзии, посещения в други Домове за стари хора и гостувания от други такива. На всички потребители е осигурено здравно и дентално медицинско обслужване.

Персоналът наброява 27 щатни длъжности, които са заети. Изградена е система за квалификация и преквалификация.

5.3.2 Услуги в общността за стари хора

Клубове на инвалида и пенсионера – социална услуга, изцяло финансирана от общинския бюджет. Ползватели на услугата са възрастни и самотни хора, хора с увреждания и военно инвалиди. Действащите за периода 2012 – 2014 г. и към момента на територията на община Бяла Слатина /14 населени места/ са следните клубове;

- клуб на военноинвалида - 1бр.
- клуб на инвалида – 1бр.
- клуб на пенсионера -12 бр.
- дамски клуб „Златина” – 1 бр. /предимно представители на женския пол в

трудоспособна и пенсионна възраст/.

Дейността на услугата е насочена към организиране на социални контакти и предоставяне на възможности за активен живот на потребителите; постигане на социална адаптация и интеграция, културно масови мероприятия, благотворителност.

Домашен социален патронаж – е социална услуга в общността, изцяло финансирана от общинския бюджет. Доставчик е Община Бяла Слатина, която е делегирала дейностите по изпълнение на Общинското предприятие „Пазари и социални дейности”. Теренът и сградният фонд са общинска собственост. Домашен социален патронаж обслужва самотни стари хора, хора с увреждания на територията на град Бяла Слатина и 14-те населени места- Галиче, Алтимир, Търнава, Попица, Бръкачево, Враняк, Габаре, Соколаре, Комарево, Тлачене, Буковец, Търнак, Бърдарски геран и Драшан. Ползващите услугата доставка на храна по домовете през 2012 г. са 212 бр., 2013 г. – 250 бр. и 2014 г. – 243 бр. От този вид услуга се възползват не само стари хора и хора с различни видове увреждания, но и ветерани от войните и военноинвалиди. Капацитетът е запълнен, но се констатира нарастване броя на желаещи от малките населени места.

„Обществени трапезарии” – е социална услуга в Община Бяла Слатина, която е финансирана по проект от Фонд „Социална закрила” към Министерството на труда и социалната политика. Услугата е стартирала през юли 2013 г. и е приключила на 31.12.2013 г. с предоставяне на топъл обяд за 90 бр. потребители- социално слаби лица и деца, отговарящи на критерии, определени от фонд „СЗ” на МТСП. За периода януари 2014 г. до 30 април 2014 г. броят на ползвателите на услугата е редуциран до 80 бр. След кратко прекъсване проектът продължава от 01.10.2014 г. до 31.12.2014г., като броят на потребителите се запазва - 80бр. Услугата продължава за периода януари 2015 г. до 30 април 2015 г. , като целевата група и броят на ползвателите се запазва.

Дейностите по изпълнение на проекта Обществена трапезария – приготвяне и предоставяне на храна за социално слаби лица и деца от община Бяла Слатина се реализира от общинско предприятие „Пазари и социални дейности”

"Осигуряване на топъл обяд в община Бяла Слатина" - В изпълнение на проект „Осигуряване на топъл обяд в Община Бяла Слатина“, договор за безвъзмездна финансова помощ с регистрационен № 2014BG05FMOP001-03.01-34-C01, финансиран по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане“ от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България, от 04.06.2015 г. се предоставя услугата „Топъл обяд“ на 480 лица от целевите групи в община Бяла Слатина. Общата цел на програмата е свързана с намаляване на броя на живеещите в бедност лица, чрез подпомагането им с храни, с оглед преодоляване на основно материално лишение.

Общата стойност на проекта възлиза на 175 039,20 лв., с период на предоставяне на услугата „Топъл обяд“ от 04.06.2015 г. до 31.12.2015 г. /7 месеца/

От услугата по проекта се възползват следните целеви групи:

- Целева група I - Лица и семейства на месечно подпомагане, с доход по-нисък от диференцирания минимален доход;
- Целева група II - Неосигурени, самотно живеещи лица с децата си, подпомагани по Закона за семейни помощи за деца;
- Целева група III - Самотно живеещи лица, получаващи минимални пенсии /за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност, социални и наследствени пенсии/;

- Целева група IV - Лица и семейства, инцидентно пострадали от бедствия и аварии при форсмажорни обстоятелства, подпомогнати с еднократна помощ по реда на Закона за социално подпомагане, въз основа на установеното индивидуално ниво на материално лишение.

За улеснение на конкретните потребители, доставката на готовата храна се извършва в съдинки, закупени от община Бяла Слатина, а нейното предоставяне до отделните населени места се извършва в определени за тази цел пунктове.

Освен предоставянето на топла храна по проекта се предоставят и съпътстващи мерки. Община Бяла Слатина изготви насоки за балансиран режим на хранене и предоставя консултации с цел намаляване социалното изключване и справяне с извънредни ситуации. Също така, лицата от целевите групи, съобразно своите потребности, се консултират по въпроси, касаещи ползване на други социални услуги, предоставяни на територията на Общината, насочват се към дирекция „Социално подпомагане“ гр. Бяла Слатина за отпускане на социални помощи и предоставяне на социални услуги.

Българският Червен кръст, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването и Швейцарският Червен кръст осъществяват заедно проект „**Домашни грижи за независим и достоен живот**“, който има за цел въвеждането в България на швейцарски модел за комплексно предоставяне на здравни грижи и социални услуги по домовете като форма на дългосрочна грижа за възрастни хора с хронични заболявания и трайни увреждания. Проектът „Домашни грижи за независим и достоен живот“ започна дейността си в община Бяла Слатина в началото на месец декември 2012 г. В центъра работят четири медицински сестри и шест домашни помощници, които обгрижват минимум около 70 възрастни хора с тежки здравословни проблеми.

По проект „**Нови възможности за социално предприемачество и създаване на социално предприятие**“ в Община Бяла Слатина от февруари 2012 г. функционира предприятие *с капацитет 30 лица, от които 20 лица от социално уязвими групи с дейност озеленяване и благоустройство*. Общата цел на проекта е създаване на социално предприятие в община Бяла Слатина и популяризиране на социалното предприемачество в област Враца, като възможност за подобряване качеството на живот на лица от рискови групи и подкрепа за преодоляване на социалната им изолация.

5.4 Социално подпомагане, взаимодействие с други услуги в областта на образованието, здравеопазването, пазара на труда и други допълващи услуги

		2012	2013	2014
Месечни ЗСП	Брой случаи	1058	1237	1518
	Брой деца	1233		
	Сума	707 795	720 651	829 639
Еднократни ЗСП	Брой случаи	81	104	373
	Сума	12 808	13 774	94 208
ЗСПД	Брой случаи	4051	4175	4172
	Брой деца	4962	4953	4929
	Сума	2 357 311	2 462 137	2 826 848
Целева	Брой случаи	2276	2305	2915
	Сума	747 893.60	757 423	1 052 315
ЗИХУ	Брой деца	140	167	158
	Сума	43123	44022	46757

5.5 Възможност на община Бяла Слатина за финансиране на социални услуги. Капацитет за предоставяне на социални услуги. Достъпност и устойчивост на социалните услуги

Социалните услуги в община Бяла Слатина се финансират по два начина: централизиран и децентрализиран. От 2003 г. с решение на Министерски съвет се извърши разделение на отговорностите между държавата и общините, като дейностите в областта на социалните услуги са разделени на делегирани от държавата дейности и дейности, финансирани от местни приходи.

Размерът на средствата за функциониране на делегираните от държавата социални дейности в общината (ЦНСТ-4 бр., ДСХ, ПНЖ) се определя ежегодно със Закона за държавния бюджет и зависи от капацитета на услугата. Общината работи в посока освен качествено предоставяне на социалните услуги и в посока запълване на капацитета на услугите и тяхното увеличаване. Социалните услуги в Общината се финансират и от местни приходи. От години с част от бюджета на Общината се финансира Общинското предприятие «Пазари и социални дейности». В местните разходи средства за услугата Домашен социален патронаж е в размер на 199 939 лв. за 2014 г. От април 2014 г. до април 2015 г. се е финансирало и Звеното за помощ и грижа в дома.

Към настоящия момент на територията на община Бяла Слатина продължава да функционира Домашен социален патронаж. Нуждата и ползата от тази услуга е доказана през годините, затова обгрижването на възрастни хора и инвалиди ще продължи и през 2016-2020 година. Таксата за тази услуга се определя на база реалната издръжка, включваща месечни разходи за храна, работно облекло, хигиенни средства, както и разходи за електрическа енергия, вода и транспортни разходи. Една от дейностите на Общинското предприятие е и столовото ученическо хранене, като една част от него се дофинансира. ОП „Пазари и социални дейности“ осъществява и храненето на пациентите от МБАЛ Бяла Слатина.

В следващия програмен период ще продължи предлагането и на услугата „личен асистент“. В настоящия момент община Бяла Слатина е партньор на АСП по проект “Нови възможности за грижа” по ОП РЧР.

Общината е кандидатствала и предстои подписване на договор по проект “Независим живот” на ОП РЧР, ориентиран към нуждаещите се от допълнителни грижи.

Намеренията на общинското ръководство са насочени към разкриване на подкрепящи услуги за деца и лица в риск (ЦОП, ЦСРИ или Дневен център).

Друго проектно намерение е изграждането на ЦНСТ за хора с физически увреждания в с. Търнава с капацитет 15.

Анализът на състоянието сочи, че към момента Общината не разполага с достатъчно средства за обезпечаване развитието на нови социални услуги. Основно социалните услуги се финансират чрез държавния бюджет. В същото време, имайки предвид статуса на населението в Общината, необходимостта от социални услуги расте с бързи темпове.

Общината като цяло има капацитет за предоставяне на социални услуги – човешки ресурси- в администрацията работи експерт „Здравни и социални дейности“ и здравен медиатор, в ОП „Пазари и социални дейности“ работят 2 социални работници, Центърът „Аз и моето семейство“ разполага с експерти, имащи компетенции в предоставянето на социални услуги. В услугите функциониращи към момента в общината има квалифициран и добре подготвен персонал.. Наличен е и сграден фонд – закритите училища, чиито сграден фонд е в добро състояние. В някои случаи са необходими ремонти дейности и строително – монтажни работи.

5.6 Участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги

Наблюдава се силно участие на неправителствения сектор при разработване и прилагане на местни политики в областта на социалните услуги: Сдружението с нестопанска цел „Различни, но ръка за ръка“, заедно със Сдружение „Център за подпомагане на ромските инициативи“ гр. Бяла Слатина през 2012 г. съвместно започнаха изпълнение на дейностите по проект «Интегриране на уязвими групи от хора на пазара

на труда», финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Схема за безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-1.1.07 „Вземи живота си в свои ръце”, съгласно Договор за безвъзмездна помощ № ESF -1107-05-05002. Проектът се реализира в рамките на петнадесет месеца на територията на община Хайредин, община Бяла Слатина и община Кнежа. Общата цел на проекта е повишаване конкурентоспособността на уязвимите, неактивните и обезкуражените лица на пазара на труда чрез изграждане на професионални умения и квалификация, и осигуряване на заетост. Предвидените дейности спомогнаха за постигане на специфични цели на проекта:

- Идентифициране и мотивиране на обезкуражените и неактивни лица в общини Хайредин, Бяла Слатина и Кнежа.

- Предоставяне на посреднически услуги на 55 идентифицирани лица за включване в професионално обучение и стаж.

- Предоставяне на професионално обучение за овладяване на част от професия „Офис сътрудник” и „Социален асистент” на 55 идентифицирани лица.

- Включване в стажуване на 44 успешно завършили обучението лица.

Проектът бе насочен към най-рисковата и уязвима група сред безработните и обезкуражените лица. С предоставянето на професионално обучение и последваща заетост на целевата група, проектът допринесе за изпълнение на стратегическата цел на ОП РЧР - „Да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи нива на заетост, повишаване на производителността, достъп до качествено образование и учене през целия живот, и засилване на социалното включване”.

Сдружение „Първи юни” успешно реализира проекта „Социални услуги в общността – Бяла Слатина” за възрастни и деца с увреждания, който продължи до края на февруари 2012 г., предлагащ услугите Домашен помощник и Личен асистент на 68 потребители от 30 доставчици. До същия период сдружението работеше и по ОП РЧР по проект „Мобилна социална услуга за семейството” с 15 деца с увреждания. Със съдействието на фондация „ЛАЛЕ” до 31.05.2012 г. два екипа от психолог и социален работник работеха по превенцията на изоставането на деца в община Бяла Слатина, като бяха включени 67 семейства на деца в риск.

В периода ноември 2013 – ноември 2014 година сдружение „Първи юни” предоставяше услугата „Център за социално включване” на 39 деца и младежи с интелектуални затруднения от институция – Дом за деца с умствена изостаналост „Надежда”, село Търнава, и деца и младежи от общността. Услугата включваше индивидуална и групова социална работа и провеждане на терапевтични занятия в ателиета по музика, изобразително изкуство и приложни изкуства. Тя се предоставяше в рамките на Проект „Център за социално включване”, финансиран от Програмата за подкрепа на НПО по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, 2009 – 2014. Услугата спомогна за по-плавния преход на децата и младежите от Дом „Надежда” в услугите от резидентен тип – два Центъра за настаняване от семеен тип, които бяха разкрити през 2014 г. и в които през 2015 година бяха изведени децата от специализираната институция. В резултат на работата на Центъра за социално включване се подобри достъпът до общуване и живот в общността на децата и младежите, които живеят със своите семейства.

От началото на 2014 г. сдружение „Първи юни” започна да изпълнява дейности по превенция занемаряването/неглижирането на деца и извеждането им от семействата в рамките на проект „Приятелите на детето”, финансиран по Програма „Вяра в децата и семейството” на Фондация Лале и Фондация ОУК. С индивидуална и групова работа и неформални занятия, с предоставяне на дрехи, обувки, вещи за бита, събирани в дарителска кампания на организацията, с активното участие на доброволци в селата Търнава, Соколаре, Комарево и Враняк се подкрепят 64 деца, отглеждани в 44 семейства. В резултат на дейностите по проекта е предотвратен рискът от занемаряване и неглижиране и извеждане от семейството за децата, участници в Клуб „Приятелите на детето” по малките населени места.

6 Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в общината

6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги

Персонал за управление на социалната сфера – община и ДСП

Разнообразието от социални услуги от общността, резидентен тип и специализирани институции, които се предоставят на територията на Общината позволяват развитие и устойчивост на услугите не само след деинституционализация, но и при разкриването на нови такива. Положителният опит, който имат специалистите в община Бяла Слатина и Дирекция "Социално Подпомагане" позволяват разкриването на нови и тясно специализирани социални услуги в помощ на уязвимите групи /деца, младежи, лица и стари хора./

В Д "Социално подпомагане" гр. Бяла Слатина работят директор, началник-отдели и социални работници в следните отдели;

- отдел „Закрила на детето”
- отдел „Социална закрила”
- отдел „ХУСУ”

В община Бяла Слатина е разкрита Дирекция "Хуманитарни дейности" с директор, експерти и социални работници, които са в помощ на уязвимите групи.

Персонал за предоставяне на социални услуги: Социалните услуги се управляват от управители и ръководители, а специализираната институция от Директор. В услугите се предоставят:

- психо-социални консултации от социални работници и психолози;
- възпитателно-корекционни дейности за деца от педагози;
- медицинска и социална рехабилитация от медицински сестри, кинезотерапевти, рехабилитатори и социални работници;
- трудо-арттерапия от трудо- и арт-терапевти и др. консултации;
- помощен персонал, който обгрижва потребителите и осигурява необходимите хигиенни условия, относно хигиената на ползвателите.

6.2. Финансов анализ на дейностите на общината

Социалните услуги в община Бяла Слатина се разкриват след кандидатстване с проектно предложение пред съответния финансиращ орган. След приключване на дейностите по проектите се пристъпва към кандидатстване за държавно делегиране на съответната социална услуга.

7. Изводи и препоръки

7.1 Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите

От направените до тук констатации е видно, че в община Бяла Слатина намалява броят на населението в трудоспособна възраст, особено в малките населени места-селата. Това е следствие на демографския срив, който за съжаление е показателен за цялата страна. Проблемът с ниската раждаемост и високата смъртност в страната и на територията на Общината продължава, т.е. наблюдава се промяна във възрастовата структура на населението, което води до регрес- намаляване на броя на децата и увеличаване на възрастните над 60 години.

Влиянието на различните фактори– външни и вътрешни върху социалните и демографски процеси, предшестват проявата на негативни насоки в социално-икономическото развитие на общината:

- интензивно намаляване на броя на лицата в трудоспособна възраст;
- лоши и неблагоприятни прогнози, относно образоваността и преквалификациите на трудоспособните лица, които са във възрастова група над 55 години;
- преобладаващ брой регистрирани безработни без квалификация и с ниско образование;
- доминиране на застаряващото население в резултат на ниска раждаемост и регресивен тип възрастова структура;

- висок процент на хората с увреждания и на самотно живеещите стари хора, (преобладаващ в малките населени места на Общината – селата);
  - устойчивост и засилване на миграцията в резултат, на което обезлюдяват селата.
- Общоустановен проблем, както за община Бяла Слатина, така и за цялата страна е тенденцията към разширяване на кръга на нуждаещите се от социални услуги- деца, възрастни и стари хора. Наблюдава се нарастване на очакванията и изискванията към вида и качеството на тези услуги.

7.2 Общи изводи за наличните социални услуги

По отношение на наличието и обхвата на определени рискови групи в община Бяла Слатина, както и на териториалното разположение на съществуващите социални услуги и достъпа до тях, се констатира следното:

За периода 2012-2014 год. на територията на община Бяла Слатина функционират две специализирани институции:

- за деца и младежи с увреждания- ДДМУИ с. Търнава /закрит в началото на 2015 год./
- за стари хора - ДСХ с. Попица.

Преобладават услугите в общността, обхванали различни целеви групи –деца, възрастни и стари хора.

Към момента действащите социални услуги от резидентен тип са 6 бр. – Преходно жилище, Наблюдавано жилище и 4 бр. ЦНСТ - Център за настаняване от семеен тип, два, от които за деца и младежи с увреждания и два Центъра от семеен тип за деца и младежи без увреждания.

Предоставят се здравни, социални, образователни услуги, както и медицинска и социална рехабилитация на децата от 0 до 7 години и техните семейства в Общностния център на община Бяла Слатина - „Център за деца и родители –„Аз и моето семейство” , който е по Проект „Социално включване”.

Продължават дейностите и в услугите в общността за стари хора:

- Клуб на инвалида, Клубове на пенсионера;
- Домашен социален патронаж;
- Обществена трапезария;
- Осигуряване на топъл обяд в община Бяла Слатина;
- Личен асистент- проект „Подкрепа за достоен живот” от началото на 2011 г. до края на месец април 2015 г.
- Личен асистент – проект „Нови възможности за грижа” от 01.06.2015 г. община Бяла Слатина продължава дейностите по предоставяне на социална услуга „личен асистент”.

Към момента в Общината няма работеща социална услуга – специализирана институция за деца с увреждания или без увреждания, което на практика доказва, че на местно ниво се работи в посока за подкрепа и улесняване процеса на деинституционализация.

За да се предоставят качествени социални услуги с извършваните на професионално ниво дейности в тях, както и да се гарантира запълването на капацитета от потребители, отговарящи на действителния профил на конкретната услуга /СИ и СУО и от резидентен тип/, трябва да се подобри достъпа до самите услуги.

В малките населени места също е наложително да се разшири достъпа до съществуващите към момента социални услуги в общността /Домашен социален патронаж, ”Личен асистент”/

В община Бяла Слатина няма разкрита социална услуга в общността от резидентен тип за възрастни хора с физически увреждания- има потребности от разкриване на такава услуга.

Няма разкрити и съпътстващи услуги за деца и възрастни с или без увреждания, както и за подкрепа на родители и семейства- ЦОП /Център за обществена подкрепа/ и ЦСРИ /Център за социална рехабилитация и интеграция/.

Общи изводи за услугите за деца:

В община Бяла Слатина основните причини за настаняване на децата извън семейството са: бедност, трайна безработица на родителите, недостатъчен родителски капацитет, лоши битови условия и преценка за наличие на риск за отглеждането на децата в семейството.

За да се подпомогне превенцията на настаняването и да се създадат условия за тяхното социално включване, е нужно да се използват пълноценно ресурсите на образователната система, популяризиране на услугите, които се предоставят в общността /ЦНСТ за деца и младежи с увреждания, ЦНСТ за деца и младежи без увреждания и общностен център «Аз и моето семейство». За целта е необходимо да се повиши ефективността на партньорството между отделните институции работещи с деца, тъй като ресурсите и на образователната система и на социалните услуги не са достатъчни.

Услугите за деца в община Бяла Слатина са съобразени с броя на детското население. До известна степен с предимство те посрещат нуждите на децата в неравностойно положение – с/без увреждания - тези, които са настанени в защитена, близка до семейната среда - ЦНСТДМУ и ЦНСТДМ и тези деца в риск в общността, на възраст от 0 до 7 години .

Наложително е разкриването на услуги в общността за деца и семейства на възраст от 7 до 18 години– Център за обществена подкрепа /ЦОП/, където ще се обхванат голям брой рискови групи за получаване на подкрепа чрез психо-социални и правни консултации, за предоставяне на социални, възпитателно–корекционни и образователни дейности по превенция на социалното изключване и настаняване в институции.

Тези услуги ще бъдат развивани на общинско ниво с цел да се обхванат максимално голям брой ползватели. Услугите в това направление са насочени към подкрепа на семействата, децата и създаване на условия за оставането им в семейна среда, развитие на индивидуалните умения и ресурси, с цел приоритетно ползване на социалните услуги в общността и превенция на настаняването им в специализирани институции.

Изводи за услугите за възрастни:

Услугите в общността за възрастни хора с увреждания не са добре развити в община Бяла Слатина. Такива услуги липсват в малките населени места на Общината. Има нужда от дневни центрове, център за социална рехабилитация и интеграция на лица с увреждания.

Изводи за услугите за стари хора:

В община Бяла Слатина има услуга в общността за стари хора, но е с недостатъчен капацитет. Такива услуги стават все по-нужни предвид нарастване заболяемостта и застаряване на населението.

Липсват достатъчно услуги от резидентен тип за стари хора, които да осигурят включваща, преодоляваща изолацията и стимулираща инициативността среда, съобразена със специфичните потребности на възрастните хора и превенция на институционализацията.

7.3. Препоръки

Конкретни препоръки за развитието на услугите:

- **За деца и семейства с деца в риск**

Наложително е да се създаде подкрепа за децата в риск и техните семейства, чрез развитие на алтернативни социални услуги в общността (създаване на Център за обществена подкрепа - ЦОП). В този център, с помощта на професионалисти и с възможностите за предоставяне на психо- социална подкрепа, за помощ в образователния процес и социално– правните консултации за родители и семейства, ще се насърчи

процесът на израстване и развитие на децата като личности, разкриването на техния пълен потенциал и чувството им за принадлежност и идентичност.

- **За пълнолетни лица и хора с увреждания**

Съществува необходимост от създаване на условия за подпомагане на рисковите групи- хора с животозастрашаващи, хронични и прогресивни заболявания, както и самотни възрастни хора на територията на община Бяла Слатина в борбата им със социалната изолация посредством предоставяне на интегрирани медицински и социални услуги (изграждане на хоспис).

На територията на община Бяла Слатина е нужно разкриването на съпътстващи услуги - дневни центрове, център за социална рехабилитация и интеграция на лица с увреждания.

- **За стари хора**

Да се работи към доразвиване на утвърдените по своето значение социални услуги в общността „Личен асистент“, „Домашен помощник“ и „Социален асистент“. Има и необходимост от разкриване на социални услуги от резидентен тип за лица с умствена изостаналост, лица с деменция и лица с психически заболявания, които услуги да осигурят индивидуални грижи за лицата и да подпомогнат социалната им интеграция.

Направените оценки на потребностите на рисковите групи в настоящия анализ ще се използват за структуриране и планиране на услуги и мерки в Областната и Общинска стратегии за управление на социалните услуги за 2016 -2020.

Направеният ситуационен анализ ще допринесе за установяване на реалните потребности и подобряване на качеството на живот на населението на община Бяла Слатина.